Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ РЕСПУБЛИКАНСКА КОМИТЕДЭЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...эмнай 1921 оной ...рин 21-һээ гарана. | № 219 (18542) | 1990 оной сентябриин 23, воскресени | Сэн 3 мүн.

СССР-эй Верховно Соведэй сесси

...ЭСҮҮ ШАНГА БАЙДАЛ, ХОЙШОЛУУЛАШАГҮЙ ХЭМЖЭЭНҮҮД

...й Верховно Соведэй ...й хэлэһэнэй ёһоор ма... ...мент иимэ шахар... ...далда урдань ородог... ...эн. Дүрбэдэхи сессиин ...ы заседанинуудай, ко... ...д болон комиссинуу... ...эхэ зүйлдэ арадай ...тогтонижоруулха хой... ...шагүй хэмжээнүүд ту... ...ел, дэлгүүрэй харил... ...манай ороной шэл... ...харгы замууд зүб... ...Депутадуудтай хамта ...нүүдтэ эрдэмтэд, бэ... ...д туршалга хэдэг хү... ...абайдалда дүршэлтэй ...мэргэжэлтэд мүн ба... ...эйгээр хүдэлөө. Сен... ...21-дэ Верховно Сове... ...үүд үшөө дахин пле... ...заседанидаа сугларжа, хубилган шэнэдхэлгэдэ тон шухала удха шанартай үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнэй зарим тэды дүнгүүдые согсолбо.

Верховно Соведэй гэшүүдһээ гадна, СССР-эй арадай үшөө 125 депутат энэ удаа сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсана гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ А. И. Лукьянов мэдээсэбэ. Зал соо СССР-эй Президент болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, Президентскэ соведэй болон СССР-эй правительствын гэшүүд байгаа.

Президентын дурадхаһан программын проектые сэгнэжэ түгэсхэһэн парламентын саг үргэлжын хүдэлмэриин зургаанууд юун гэхэнь гээшэб? Бүхы комитедүүд болон комиссинуудай хүдэлмэриие хүтэлбэрилһэн экономическа реформын талаар комитедтэ түрүүшын үгэ үгтэбэ. Тэрэнэй түрүүлэгшэнь депутат В. М. Вологжин абаһаар тобшололнууд дээрэ тогтобо. Комитедүүд болон комиссинууд динлэнхидээ дурадхагдаһан проектые программын үндэһэн болгожо абахаар, гэбэшье тэрэниие правительствын программын зарим зүйлнүүдээр нэмээхэ гэжэ мэдэрһэн байна.

Мүн лэ иимэ дурадхалнуудые бусад комитедүүд болон комиссинуудай хүтэлбэрилэгшэд Н. Н. Гриценко, В. Г. Кучеренко, Ю. В. Голик, Ю. К. Шарипов болон бусад оруулба.

Үгэ буляалдаанай түлэг ябажа байхада СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжков үгэ эрибэ. Хүдэлмэриин комиссинуудай элидхэлнүүдые шагнаад байхада хүдэлмэриин органуудта хоёр программа — Президентын болон манай, правительственна программа зүбшэн хэлсэгдэһэн байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Тэдээн соо адлирхуу зүйлнүүд олон, ушар тиимэһээ мүнөөдэр бидэ өөһэд хоорондоо үгэеэ ойлголсохо болонобди. Энээнтэй дашарамдуулан Верховно Соведэй мүнөөдэр баталан абаха тогтоолой проектдэ Н. И. Рыжков зарим тэды тодорхой дурадхалнуудые оруулба. Нэгэдэхеэр, саашанхи хүдэлмэреэ программын хоёр проектээр, мүн баһа комитедүүд болон комиссинуудай ажаглалтанууд болон дурадхалнуудта үндэһэлэн ябуулха шухала гэжэ тэрэ хэлэбэ. Ниитэ нэгэ программые саашадань нарижуулха хэрэгые эрдэмтэдтэ, проектын авторнуудта бэшэ, харин Верховно Соведэй комитедүүдтэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэй сугтаа саашань нарижуулха хүдэлмэри даалгаха гэжэ Н. И. Рыжков тоолоно.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын гурбадахи дурадхалынь арадай ажахын 1991 ондо хүдэлхөөр бэлэн гү гэһэн асуудалтай холбоотой. Эндэ тон хүшэр хүндэ оршон байдал тохёолдоод байна. Н. И. Рыжковой хэлэһэнэй ёһоор тохёолдоһон байдалые тон богони болзор соо һайжаруулха шухала. Энээнтэй дашарамдуулан, Верховно Соведэй тогтоолдо тусгаар пункт оруулха шухала гэжэ тэрэ тоолоно. Һаяын сагта Президентын баталан абаһан Хуулинууд болон Указуудые, мүн баһа Министрнүүдэй Соведэй заабаринуудые хубилгажа, ондоогоор тайлбарилжа болохогүй гэжэ тэрэ һанамжалба.

Зүбшэн хэлсэлгын түгэсхэлдэ энэ асуудалаар М. С. Горбачев үгэ хэлэбэ.

ТАСС-ай парламентска корреспондентнүүд А. ДЗЮБЛО, Н. ЖЕЛЕЗНОВ, В. ШИШЛИН.

...УБИЛГАН ШЭНЭДХЭЛГЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ М. С. ГОРБАЧЕВОЙ хэлэһэн үгэ

...ю Соведэй комите... ...а пленарна заседани... ...э болоһон үгэ бу... ...а хөөрэлдөөнүүд ма... ...доторхи ухаан бодо... ...алые, арад зоной һа... ...бөөд байһые бодо... ...улха гэжэ би һана... ...хадаа тохёолдоһон ...политическэ болон со... ...экономическа байда... ...дхагдажа, мүн баһа ...гээшэ юун гээшэб, тэ... ...яажа шэлжэн орохоб, ...гэр бүлэ бүхэндэ, ...бүхы орондомнай ...шанартай байхаб гэ... ...ондоогоор ойлгоһон... ...тэй. Ушар тиимэһээ ...буляалдаае сэдьхэлээ ...хэлэгдэһэн зэргэ... ...д болон юумые улам ...харуулха һэдэлгэнүү... ...алдаа ябангүй, поли... ...талаһаань сэгнэнэб. ...эб, сесси ушаргүй ха... ...тай асуудал хэлсэжэ ...Эндэ бидэнэй һүүлэй ...ээр хэрэглэгдэдэг ...шэлэн һунгалга гэһэн ...хээр хаш. Манай ...яажа бидэ хубилга... ...гээшэбибди, илангаяа ...бүхы саашанхи юумые ...дог гол һалбарида— ...нмнай бүхы ёһо ...Союз ямар бай... ...шал ямар болохоб, ...хоорондохи харил... ...бүхы дээрээ яажа ху... ...Нүхэдэй хэлэһэн үгэ... ...би тон анхаралтайгаар ...хүн бүхэниие ойлго... ...оролдооб гэжэ үшөө ...хүсэлэнтэйб. Үгэ ...лай үедэ мүндэлһэн ...нүүдээ танда хэлэхэ ...йб. Зарим хүнүүд ...ка эрид шанга ху... ...нүүдые зүбшөөнэгүй, бодото байдалые зү... ...гүй, энэ онсо ша... ...шон байдалда, тэрэ... ...эн сагта хубилгаха ...зоной хүлеэжэ байха... ...байһан байдалые ху... ...гүй гэһэн арга болом... ...бэдэрнэ хэбэртэй. ...бидэ зүб шэглэл шэ... ...бди гэжэ би этигэн... ...лынь саг үшөө бии, ...ралдэхэ, бодомжол... ...а, энээнһээ юун га... ...харахa саг бии гэ... ...ха. Тиимэ саг үгы, ...энэнь лэ гол шуха... ...микодо, Союздамнай ...энэй һандарха ушар... ...эһөөр. Эрид түргэ... ...дхэбэри абаха, үйлэ ...шиидхэхэ эрилтэнүүдые ...үмэнэ ажабайдал табина. Михаил Сергеевич, танай хэлэһэн үгын һүүлдэ таниие юушье һаань хэхэ һэн гэжэ хүнүүд эрилтэ табина гэжэ һанагдадаг гээд намда нүхэр Суховай хэлэһые зүбтэй гэжэ тоолоноб. Тэрэнэй хэлэһээр болоходо, хүн зониие бүхы юумэндэ бэлэн, бүхы юумэнтэй, тэрэ тоодо дэлгүүртэ шэлжэн оролготой эбсэхые хэншьеб тусхай тиимэ программа зохёоһон шэнги болоно. Энээнээ тэрэ үгэ хэлэхэдээ, иимэрхүүгээршье дабтаһан байна. Нүхэр Суховтай бидэ ходо ходо хөөрэлдэдэгбди. Тэрэнэй хараа бодолынь ажабайдалһаа эхитэй. Энэ хадаа хүдэлмэришэн хүнэй ойлгоһониинь, мүнөө тиихэдэ парламентда үгэ буляалдалгын дүршэлөөр баяжуулагдаһан хүдэлмэришэн хүнэй хараа бодол гээшэ. Үнэхөөрөөшье тиимэ. Харин, нүхэдүүд, бидэндэ саг үгы, юундэб гэхэдэ, хүн зон ямар байдалда байнаб гэжэ бидэ бултадаа харанабди. Эдэ шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэй, тиихэтэйгээ хамта урагшаа дабшаһаар байха ёһотойбди.

Зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан хоёр программа тушаа хэлэгдэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые, илангаяа Президентын дурадхаһан программые шүүмжэлһэн ажаглалтануудые би зүбтэй гэжэ тоолоноб. Зүгөөр манай ороной онсо эрхэ байдалые ходо мэдэрээгүй байха гээшэ муу, энээн тухай үгэ буляалдаанай эхилхын урда би хэлээ һэм. Тэрэ онсо шэнжэнүүдынь, нүхэдүүд, тон ехэ, тон лэ гүнзэгы удхатай. Тэдэниие анхаралдаа абангүй байхын аргагүй. Ямар эрхэ байдалда, ямар обществодо бидэ дэлгүүртэ шэлжэн оролгые эхилһэнээ саг үргэлжэ анхаралдаа байлгаха ёһотойбди. Энэ хүшэр хүндэ байдалда ороһон экономико. Иимэ экономикын оршон байдалда байгууламжын политикые бэелүүлхэ гээшэ бэлэн аал? Энэ нэгэ зүйл. Манай хизаар нютагуудай, республикануудай хүгжэлтын ондо ондоо хэмжээн мүн баһа тусгаар онсо шэнжэ бэшэ аал? Тиимэ. Шиидхэгдэхээр болоһон экономическа гол шухала асуудалнууд ягааб? Тэдэнэр бодото байдалда байна ха юм. Энэ шэлжэн оролго тухай хүнүүд хэлсэхэдээ, эдэ асуудалнууд хэзээ, яажа шиидхэгдэхэб гэжэ асуудал табина. Энээниие мүн баһа анхаралдаа абаха шухала.

Эсэстэнь приватизаци тухай. Энэ үгын хэлэгдэмсээр, тэрэ дороо үмсын зөөритэй хүнүүдые олошоруулха, капитализм һэргээхэ зорилготой гүт гэһэн асуудал дуулдадаг. Приватизаци гээшэ зөөриин эзэниие һэлгэхэ гэһэн удхатай гэжэ би һананаб. Манай экономикын оршон байдалда зөөриин эзэнэй эрхые бидэ гүрэнһөө коллективүүдтэ, арад зондо, аммяраа эрхэтэдтэ дамжуулан үгэнэбди гэһэн удхатай. Би мүнөө нүхэр Буничтай арсалдахаяа һананагүйб. Гэхэһээ байха тэрэнэй хэлэһэн олон юумые зүбтэй гэжэ һананаб. Программа энэ асуудалые мүнөө дээрээ гүнзэгыгөөр харуулнагүй. Эндэ би зөөриие яажа дамжуулан үгэхэб гэһэн асуудал тухай хэлэнэб. Урдань гүрэнэй зөөри байһан юумэн мүнөө эзэтэй болохо, тэрэ эзэниие һайнаар хүдэлхэ, зөөриеэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, олзо олохо арга бэдэрхыень баадхаха байна. Бидэ энээниие хэхэ байнабди. Өөрын түүхэтэй, ёһо заншалнуудтай манай гүрэн түрэдэ бодото байдалда зөөриие дамжуулан үгэлгые бэелүүлхэ арга боломжонуудые тодорхойлхо гээшэ тон шухала болоод байна. Ушар тиимэһээ бидэ гүрэнэй зөөриие усадхаха зорилго табинабэшэбди. Харин зөөриин эзэгүй болоһые, тэрэ ушарһаа хүнэй ажал хүдэлмэридөө урмагүйгөөр хандадаг болоһые болюулха гэһэн зорилго табинабди. Энэмнай мүн баһа манай оршон байдал, мүн баһа манай онсо шэнжэ мүн гээшэ.

Верховно Соведэй үшөө гурбашье заседани үнгэргөө хадаа бүхы юумые тодорхойлжо, бүхы асуудалнуудта харюусаха аргагүйт гэжэ би хэлэхэ байнаб. Юрэнхы ёһо гуримуудта, ямар нэгэ ниитэ хараа бодолдо, юрэнхыгөөр шиидхэлгэдэ түшэглэһэн хүдэлөөнэй дүй дүршэл харюу үгэхэ. Үшөө юун тухай хэлэхэб гэхэдэ, энэ Президентын дурадхаһан программа эгээ һайниинь, тэрэниие бэелүүлхэнь хүнгэн байха гэжэ хэн нэгэн бодомжолжо болохо. Харин правительственна программа бусадтаа орходоо бата найдамтай гээшэ гү? Теэд эдэ вариантнуудые иигэжэ сэгнэхэ гээшэ таарамжагүй гэжэ би һананаб. Иигэжэ бидэ өөһэдыгөөшье, бидэндэ, энэ Верховно Соведтэ, энэ правительствода, энэ засагта этигыт, энэ хүшэр хүндэ шэлэн һунгаха, шиидхэхэ хэрэгтэ бидэниие дэмжыт гэжэ манай уряалжа хандадаг хүн зониие бү мэхэлэе. Шэлжэн оролго хүшэр хүндэ байха, энэ хадаа хэмжээгээрээшье үргэн ехэ шэнэ хэрэг гээшэ ха юм. Мүнөөдэр гол шухалань юуб гэхэдэ, энэ хүшэр хүндэ шэлжэн оролгые яажашье һаань хүнгэдхэхэ гэжэ оролдохо болонобди. Энэмнай илангаяа хүн зоной ажабайдалай аша туһада хабаатай. Обществын үргэн олон олониитые энэ хэрэгтэ хабаадуулха, энэ бэрхэшээл дүүрэн хубилалтануудые ухаан сэдьхэлээрээ ойлгожо, эдэбхитэйгээр хабаадахыень түйлахэ шухала. Ондоогоор хэлэхэдэ, дэлгүүртэ оролгын түрүүшын эхин шата хэрэгтэй. Эндэ таба-арбан жэл тухай хэлэгдэнэ. Дэлгүүр бии болоод, һүүлдэнь бүридхэгдэхэ. Дэлгүүртэ шэлжэн оролго алдуу эндүүнүүдһээ һэргылхэ арга боломжонуудые бэдэрхэ, нүгөө талаһаань, шэлжэн оролгын арга боломжонуудые хангаха эрилтэ табина. Хэрбээ дэлгүүртэ шэлжэн оролгые унжагайруулаа һаамнай, энэмнай нилээд лэ зоболонтой байха. Гэбэшье шэлжэн оролгодо саг хэрэгтэй. Эдэ хубилалтанууд боложо, дэлгүүрэй харилсаанууд бодото байдалда хүдэлжэ эхилхэ болоно бшуу.

Верховно Совет дэлгүүртэ шэлжэн орохо асуудалнуудые, олон ондоо һанамжануудые бүхы талаһаань зүбшэн хэлсээ, гэбэшье энэ хүдэлмэри дүүрээгүй. Зүбшэн хэлсэлгын үедэ шэлжэн оролгын шатада шиидхэгдэхэ асуудалнуудай олон байһаниинь тэмдэглэгдээ. Гэхэтэй хамта нэгэшье проект гонссараа эсэсэй гэжэ баталагдаха аргагүй гэжэ би тооложоб. Энэмнай мүн баһа ойлгосотой юм ааб даа. Нэгэшье проект. Теэд энэмнай муу гээшэ гү? Үгы. Ондо ондоо проектнүүдэй бии болоһониинь, олон янзын мэдээсэлнүүдэй бии байһаниинь һайн, энэ олон вариантнуудта түшэглэн, танай һанамжын бүридхэһэниинь һайн гэжэ би һананаб. Президентын болон правительствын дурадхаһан проектнүүд, дурадхагдаһан үшөө нэгэ проект мүн баһа депутадууд болон комитедүүдэй оруулһан гүнзэгы удхатай дурадхалнууд ниитэ нэгэ проект бэлдэхэ, тиихэдээ Президентын дурадхаһан проектые үндэһэн болгохо гэһэн тобшолол хэхэ арга олгоно. Тиихэдээ тэрэниие правительственна программа дотор найруулагдаһан дүримүүдээр баяжуулха шухала. Олонхи нүхэд энээн тухай хэлэнэ һэн.

Эдэ бүгэдэ зүбтэй гэжэ һананаб. Гэхэтэй хамта бидэ республикануудһаа ехэ материал абаха байна ха юмбибди. Үсэгэлдэр республикануудай түлөөлэгшэд Политбюрогой заседани дээрэ үглөөнһөө үдэшын 10 час болотор энэ асуудал зүбшэн хэлсээ. Республиканууд дотор боложо байһан үйлэ хэрэгүүдые анхаралда абахада, Верховно Соведтэ нилээд ехэ нэмэлтэнүүд оруулагдаха байха гэжэ һанагдана. Эдэ бүгэдэ эсэсэй эсэстэ нэгэ документ бэлдэхэ арга олгохо.

Теэд, нүхэдүүд, проект абахаяа хүлеэжэ байнгүй саашадаа дабшаха, хэрэгээ ябуулха шухала. Дэлгүүртэ шэлжэн оролгын программые бэелүүлгые депутадууд манай олонационаальна гүрэн түрын хуби заяатай, тэрэнэй ерээдүйтэй зүбөөр холбоно. Энээн тухай бидэ саг үргэлжэ һанажа яваха ёһотойбди, илангаяа Союзна договортой холбохо шухала. Үндэр удхатай һайхан үгэнүүдые хэлэлгэнүүд, тэдээндэ хабаадаһан хүнүүд бү гомдуужа, юрэнхыдөө манай олонациональна гүрэн түрэ дотор хубилалтануудта хүсэтэ нүлөө үзүүлээ. Теэд үндэр удхатай үгэ хэлэлгэнүүд үнгэрөө, ажабайдал үргэлжэлһөөр. Дэлгүүртэ шэлжэн оролгын программые зохёоходоо, бусадшье асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ хүн зон бодото байдалые зүбөөр сэгнэнэ, тохёолдоһон эрхэ байдалһаа гаража, урагшаа дабшахабди гэжэ этигэнэ гэжэ би ажагланаб. Гэхэтэй хамта экономическашье, политическашье, хүн талыншье зүгһөө таарамжагүй дурадхалнуудые оруулдаг хүнүүдшье бии. Эндэ Молдовоһоо ерэһэн нүхэдүүд һууна. Тэдэнэй заримантайнь би хөөрэлдэһэн байнаб. Политикада хэгдэһэн алдуунууд, гажа буруу ябуулганууд юрэнхыдөө энэ нэгэ газартай, түргэн хүгжэжэ байһан, үргэн холбоо харилсаануудтай республикые мүнөө ехэ аюулда оруулаад байна. Молдоводо абтаһан декларации дотор Молдово Советскэ Союзда үлэнэ гэһэн мэдүүлгэ үгы һэн, зүгөөр эб найрамдал тухай хэлэгдэһэн декларациин нүлөөн доро һандаралгын, һанаагаа зоболгын оршон байдал тогтоһон байгаа. Тэрэ үедэ би Крымдэ байгааб. Тон олон телеграммануудые абаа һэм.

Таанадай үмэнэ, бүхы ороной үмэнэ иимэ шэлэн абаһан шэглэл хосорхо түйлда хүргэхэ гэжэ этигэнгеэр хэлэнэб. Манай обороныешье абаад үзыт: бидэ дэлхэй дээрэ ядерна зэбсэгтэй 15 гүрэниие бии болгохо болоно гүбди? Энэмнай бүхы дэлхэйн хүн зоной һанаа зобооно. Бидэ манай обществын бүхы һалбаринуудые хубилалгын зүб замаар дабшанабди. Гэхэтэй хамта, иимэ хубилалтануудые хэхэтэйгээ хамта яашье заһахаар бэшэ үйлэ хэрэгүүдэй хилые хараха хэрэгтэй. Ушар тиимэһээ үшөө дахин би Союзай түлөөб гэжэ үшөө дахин бата найдамтайгаар хэлэхэ байнаб. Тэрэ Союз бээе даанги гүрэнүүдэй, нягта холбоотой, үргэн харилсаануудтай, хоорондоо хубаарилһан эрхэ түлөөлэлгэнүүдтэй республикануудай холбооной, ашаг үрэтэйгөөр үйлэ хэрэгүүдээ ябуулдаг түбэй болон республикануудай түлөөб. Ондоогоор шиидхэхэ гэбэл, бидэ харюу олохогүйбди.

Үшөө гэхэдэ. Дэлгүүртэ шэлжэн оролго общество дотор политическэ байдалай тогтууритай байха ушартай, засагай болон хүтэлбэриин органуудай ажал ябуулгатай сэхэ холбоотой. Иигэжэ асуудал табиха гээшэ үндэһэтэй гэжэ тоолодог байгааб, мүнөөшье тоолоноб. Засагай болон хүтэлбэриин системые үндэһөөрнь хубилган һэлгэхэ гэһэн һанал бодолые хэнэйшье оруулжа байгаа һаа, бидэ эрид шиидэнгеэр зайсуулха уялгатайбди. Би эдэ дурадхалнуудые эрид буруушаанаб. Гэхэтэй хамта, бодото байдал, дэлгүүртэ шэлжэн оролго засагай болон хүтэлбэриин онол арганууд таарамжатай хубилалтануудые оруулха эрилтэ табина. Эдэ үйлэ хэрэгүүдые политическэ соёл болбосоролой хэмжээндэ ябуулха, бүхы асуудалнуудые харюусалгатайгаар шиидхэхэ бүхы байгууламжанууд манайда бии гээшэ. Эдэ бүгэдые бидэ унжагайруулангүй бодомжолхобди. Эдэ бүгэдые шиидхэжэ болохо байна. Энэ шиидхэхы шатада — энэмнай түрүүшын шата гээшэ,— энэ бүхы хүдэлмэриие гүнзэгырүүлхэ, нэгэдэлгые хангаха байха гэжэ би хүсэнэб. Арад зон иигэжэ шиидхэлгые дэмжэхэ, общество доторхи, илангаяа социально-экономическа оршон байдалые тогтууритай болгохо бодото хэмжээнүүдые арад зон бидэнһээ хүлеэнэ.

...ГЫДА БОЛОҺОН УШАР

...ва, сентябриин 21. ...ээр үглөөгүүр ...ошожо ябата... ...СФСР-эй Верхов... ...едэй Түрүүлэгшэ ...Ельцин усалда оро... ...сиин Верховно Со... пресс - бүлэгэй ...корреспондент... ...мэдээсэһэнэй ёһоор ...Ельцинэй бэень ...эмшэлэгшэдтэ ...эа байна.

• • •

...Ельцинэй бэе яһа... ...гэжэ Россин ...но Соведэй сесси ...тэрэнэй Нэгэдэхи ...Р. Хасбулатов ...бэ. Верховно Со... ...Түрүүлэгшэ бүри үглөөдэр ажалдаа гарахаар бэлэн байһанаа мэдүүлээ. «Энэ мэдүүлгэнь тэрэнэй бэеын һайн байһые гэршэлнэ бэшэ гү», —гэжэ Хасбулатов тэмдэглэбэ.

Гэбэшье тэрэ мүнөө Верховно Соведэй заседанида гарахагүй, юундэб гэхэдэ, эмшэлэлгэнь бүрин дүүрэнээр үзүүлэгдэхэ. Усалай болоходо, тэрэнэй баруун һүүжэнь дайруулаа. Уридшалан шэнжэлэлгын мэдээгээр яһаниинь гэмэлтээгүй.

Ельцинэй автомашиные мүргэһэн машина соо һуужа ябаһан хүнүүд гэмтээгүй.

ДИРЕКТОРНҮҮДЭЙ КЛУБАЙ СУГЛААН

Ороной промышленна предприятинуудай, нэгэдэлнүүдэй директорнүүдэй клубай ээлжээтэ суглаан Улаан-Үдэдэ, авиационно нэгэдэлэй «Рассвет» гэжэ соёлой байшан соо һаяхан боложо үнгэрөө. Директорнүүдэй клубай суглаан жэлдээ хоёр дахин үнгэргэгдэдэг байна. Клубай 15-дахи суглаанда ороной элдэб зүгһөө 54 директор, эрдэмэй 22 хүдэлмэрилэгшэд, СССР-эй промышленна, транспортын, харилсаа холбооной гүрэнэй предприятинуудай ассоциациин хүтэлбэрилэгшэд ерээ. Мүн манай республикын арадай депутадууд, Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй рескомой гэшүүд, предприяти, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд эндэ байлсаа.

Ассоциациин нэгэдэхи вице-президент, Улаан-Үдын авиационно нэгэдэлэй генеральна директор Ю. Н. Кравцов клубай суглаа нээжэ, директорнүүдэй урда байһан зорилгонуудые яажа бэелүүлхэ, 1991 ондо дэлгүүрэй экономикын оршон байдалда яажа хүдэлхэ тушаа тодорхой дурадхалнуудые оруулхыень, түрүү дүй дүршэлөөрөө андалдахыень суглаарагшадые уряалаа.

Партиин республиканска комитедэй нэгэдэхи секретарь Л. В. Потапов суглаарагшадай урда үгэ хэлэһэн байха юм. Республикын арадай ажахын гуримшуулагдадаг дэлгүүрэй экономикын эрхэ байдал хүдэлхөөр хэгдэжэ байһан бэлэдхэлэй хүдэлмэри тухай тэрэ хөөрэжэ үгөө. Тиихэдээ республикын экономикын онсо илгаанууд тухай хэлээ. Байгал далайн оршондо республикын газар дайдын ородог һэн тула байгаали хамгаалха объектнүүдые барилгада мүнгэн зөөри гаргаша ороной бусад нютагуудайхиһаа ехэ байна. Мүн социальна хүгжэлтөөрөө тэдээнһээ холо гээгдэнхэй юм. Эдэ болон бусад асуудалнуудые шиидхэлгэдэ директорнүүдэй зүбшэл заабари туһатай байха гэжэ тэрэ тэмдэглэлээ.

СССР-эй промышленна, транспортын, харилсаа холбооной гүрэнэй предприятинуудай ассоциациин президент, Свердловскын «Калининай нэрэмжэтэ машина бүтээлгын завод» нэгэдэлэй генеральна директор А. И. Тизяков гол элидхэл хэһэн байна.

Москвагай «Вымпел» нэгэдэлэй генеральна директор Н. В. Михайлов, Красноярскын металлургическа заводой директор А. Н. Кузнецов, Томскын «5-ый подшипниковый завод» нэгэдэлэй генеральна директор Ю. О. Гальвас, Новосибирскын «Биоформ» нэгэдэлэй генеральна директор Б. В. Прилепский, Куйбышев хотын кабельна зүйлнүүдые бүтээдэг заводой директор А. К. Бульхин, «Автовоз» нэгэдэлэй Уфагай заводой директор М. Т. Амиров, «Пневмостроймаш» нэгэдэлэй генеральна директор В. Н. Семенов, «Якуталмаз» нэгэдэлэй генеральна директор В. В. Пискунов болон бусад үгэ хэлээ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшын орлогшо В. В. Саржан, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Б. Саганов клубай хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

Д. АМОГОЛОНОВ.

«Буряад үнэн»-91

ТҮРЭЛ ГАЗЕТЭЕЭ ТҮРГЭН ЗАХИЖА УНШАЯ!

Манай «Буряад үнэн» газетын редколлегиин буряад арадтаа хандаһан уряа бэшэгтэ харюу болгон, Зэдын районой Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой бүлэг мэргэжэлтэд, колхознигууд, багшанар түрэл хэлэн дээрэ гарадаг газетээ дэмжэн, районойнгоо хүн зондо, уншагшадта мүн лэ хандажа, 1991 ондо энэ газетээ захижа уншаял гэһэн үүсхэл гаргаба.

Энэ үүсхэл бэшэгынь районой «Джидинская правда» газетэдэ ород, буряад хэлэн дээрэ сентябриин 18-най номерто толилогдоо һэн.

Тэрэ бэшэг доро үгтэбэ.

Зэдынхидэй энэ һайшаалта уряае республикымнай нютагуудта дэмжэхэ байха гэжэ манай газетын редколлеги найдана.

ХАНДАЛГА

Бидэнэр, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой бүлэг мэргэжэлтэд, ба колхознигууд, Үшөөтын дунда һургуулиин багшанар, «Буряад үнэн» газетын районойнгоо бүхы уншагшадта манай үүсхэлые эдэбхитэйгээр дэмжэжэ, түрэл хэлэн дээрэ гарадаг гансахан хэблэлээ захижа уншая гэжэ хандана бди.

Дэлгүүртэ оролгын үе сагта саашадаа газетэ гаргалга экономическа талаараа ехэ гаргашатай байха гэжэ ойлгонобди. Энэ гаргаша саарһанай үнэ сэнгэй нэмэһэнһээ, типографиин гаргашын дээшэлһэнһээ, хүнүүдтэ хэблэл тараалгын үнэтэй болоһонһоо дулдыдана ха юм.

Бүхы хэблэлдэ, тэрэ тоодо «Буряад үнэн» газетэдэ, сэнгэйнь хараа байса дээшэлһэн эрхэ байдалда бидэнэр, уншагшад, өөрынгөө хэлэн дээрэ гаргагдадаг газетээ дэмжэжэ, 1991 ондо тэрээндэ эдэбхитэйгээр захил хэхэ манай нангин уялга мүн гэжэ тоолонобди.

«Буряад үнэн» газетэмнай ерэхэ жэлэй декабрь һарада өөрынгөө 70 жэлэй ойе тэмдэглэхэнь. Үнгэрһэн хугасаа соо тэрэ манай арадай олон үеын ажабайдалда айхабтар ехэ үүргэ дүүргээ. Илангаяа шэнэдхэн хубилалгын үедэ манай обществын ажабайдалда буряад арадай оюун ухаанай, ёһо заншалнуудай, соёл-гэгээрэлэй, литература, искусствын хүгжэлтэдэ тэрэнэй нүлөө эли бодо дээшэлээ. «Буряад үнэн» газетэ буряад хэлэнэй улам бүри болбосорон хүгжэхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдодог хэблэлэй нэгэн болонхой. Энэ хэблэл обществодо боложо байһан бүхы һонин, шэнэ хэрэгүүд тухай сагзуура дуулгажа байхаһаа гадна манай республикын түрүү бэрхэ хүнүүд тухай ходо бэшэжэ байдаг гээшэ.

«Буряад үнэн» газетын редколлегиин буряад арадтаа хандаһан хандалгые (августын 29-нэй № 198) бидэнэр үнэн зүрхөөрөө дэмжэн, 1991 ондо энэ хэблэлээ захиха гэжэ шиидээбди.

Бидэ, Сагаата ба Дээдэ-Үшөөтэ—Буряадай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаровай түрэһэн нютагаархин, буряад хэлэн дээрээ уншажа шадаха районоймнай хүн бүхэн «Буряад үнэн» захижа уншаха байха гэжэ найданабди.

Манай һанамжаар, гансахан Сагаата болон Дээдэ-Үшөөтэ нютагуудта энэ хэблэл захилга едагынь 120 экземплярта хүрэхэ ёһотой.

Манай үүсхэлые районоймнай мэргэжэлтэд, бүхы интеллигенци, элдэб шатын хүтэлбэрилэгшэд, пропагандистнар, лекторнүүд, хүдэлмэришэд ба колхознигууд нэн түрүүн дэмжэхэ аабза гэжэ найданабди.

Г. ШАРАПОВА, О. ЛУБСАНОВА—багшанар, Б. РИНЧИНОВ, В. ДОРЖИЕВ—мэргэжэлтэд. С. ЗОДБОЕВ—пенсионер, Д. БАЛДАНОВ—механизатор болон бусад.

СОЁЛОЙМНАЙ ТУГ, ХЭЛЭНЭЙМНАЙ БУЛАГ

Дэлхэй дээрэ хэды олон хэлэн бииб, тэды олон янзын, зариманиинь шарайгаараа адлинууд, шажан мүргэлөөрөө нэгэн байгаашье һаа, ондо ондоо түүхэтэй, болбосоролтой, соёлтой, хүгжэлтэтэй байна ха юм даа.

Эндэ нэн түрүүн ажабайдал, соёлойнь, экономическа болон политическэ хүгжэлтэнь түрэл хэлэнэйнь хүгжэлтэһөө, дүүргэдэг үүргэһээ яаха аргагүй дулдыдадаг. Жэшээлхэдэ, манай республикын байдалһаа абажа харабал тон эли.

Һүүлэй хорёод жэлэй туршада түрэл хэлэеэ доройлжо, дэлхэйн карта-зураг дээрэ эли тодоор хилэлэгдэһэн бүхэли бүдүүн буряад арадай хэлые хэрэггүйдэ тооложо, һургуулида үзэхэеэ болинтоһон ябадал гэршэлнэ. Энэ хугасаа соо үндэһэн арадаймнай соёлой, искусство болон литературын ехэхэн хохидолдо ороһониинь мэдээжэ.

Нэгэ баримта дурдан хэлэбэл, 1988 ондо үнгэргэгдэһэн республикын залуу уран зохёолшодой болон эхилэн бэшэгшэдэй конференцидэ түрэлхи хэлэн дээрээ бэшэдэг буряад хүбүүд, басагад үсөөхэн лэ, нэгэ хэдыхэн хүн хабаадаа һэн. Иимэ байдалай хойшолон эли ааб даа.

Мүнөө залуу үетэн сооһоо түрэл хэлэн дээрээ бэшэдэг, дууладаг, ялас гэһэн бэлиг түгэлдэр зохёолшод, дуушад нэгэн хоёр лэ гарана ха юм. Энэ ушарһаа һүүлэй үеын залуу зон түрэл арадайнгаа алтан түүхэ, аман зохёолой абдар уудалха арга боломжогүй байна.

Ямаршье арадһаа дутуугүй түүхын, соёлой жасатай байгаад, тэрэнээ уншажа, үзэжэ шадахагүй һаа, би буряад яһанай хүнби гэхэмнай ямар эшхэбтэр гээшэб. Теэд эндэ хэн гэмтэйб? Гэмтэй зэмэтэй зон байһан ааб даа. Тэдэнэйл хойшолонгоор хэлэеэ тоохоо болиһон ушар хадаа манай арадай хуби заяанда тохёолдоһон ёһотойл аюул тодхор гэхэдэ болохо. Энээниие дабажа, гээгдэлдэ ороһон үндэһэн соёлоо, арадайнгаа ёһо заншал һэргээхэ саг эрьен ерэбэ ха юм. Энэ хэрэгтэ хүн бүхэн хабаадажа, шадаха зэргээрээ оролдожо, өөрынгөө хубитые оруулаа һаань, хэрэг урагшаа ябангүй яахаб.

Энэ хэрэгэй урагшатай бүтэхые дэмжэһэн хүн бүхэн түрэл арадайнгаа соёлой туг болохо «Буряад үнэн» газетээ абажа уншаха гээшэ түбхын түрүүшын хэрэг мүн. Бүхы хэрэгэймнай эхин үндэһэн эндэһээл ха юм. «Буряад үнэн» газетэмнай сэдьхэлдэ дутэ байдаг. Олон ондоо газетэ, журналнууд сооһоо эгээл түрүүн «Буряад үнэнөө» абажа уншаха, сэдьхэлээ ханаха дуран хүрэдэг. Энэ газетымнай удха шанар арад зондоо мэдээжэ ааб даа. Газетымнай ерэхэ жэлэй захилай хоёр дахин үнэ сэнтэй болоошье һаа, энэ захил хэлгэдэ һаад болохогүй гэжэ һананаб.

Буряад арадайнгаа нэрэ солые үргэлсэхэ, түрэл хэлэеэ уран наринаар ашаглаха, үнэн зүрхэнһөө үргэлсэхэ, дүнгэлсэхэ сэдьхэлтэй хүн «Буряад үнэн» газетээ захихаяа арсахагүй байха!

Буряад хэлэнэйнгээ бурьялма булаг «Буряад үнэнөө» бултадаал захия!

Цыден ЦЫРЕНДОРЖИЕВ, буряад хэлэ, литературын багша.

Яруунa.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Соёлые хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь ба олон жэлдэ ашаүрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө республикын Верховно Соведэй Президиум **«Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо гэбэл:

Бадмацыренова Дудари Дабасамбуевнада — Хэжэнгын районно киносетиин директор.

Гольдберг Елизавета Иннокентьевнада — Улаан-Үдэ хотын «Октябрь» кинотеатрай директор.

Наац Анатолий Эдуардовичта — Буряадай республиканска соёл-гэгээрэлэй училищиин багша.

• • •

Финансова ба экономическа хүдэлмэринүүдые эрхилэлгэдэ аша габьяатай байһанайнь түлөө республикын Верховно Соведэй Президиум «Жилсоцбанкын» Буряадай республиканска управлениин начальник нүхэр **Бодопрост** Любовь Евгеньевнада **«Буряадай АССР-эй габьяата экономист»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ПАРТИИН УСТАВ ХЭР САХИГДАНАБ?

Сэнагын совхозой партийнэ организаци район соогоо эгээн олон гэшүүдтэй. Эндэ КПСС-эй 87 гэшүүн байһанаа, һаяын үдэрнүүдэй нэгэндэ үнгэргэгдэһэн тоосоото-һунгалтын суглаан дээрэ 3-ниинь партиин зэргэһээ гараба. Эндэхи партийна бюрогой секретарь Н. Ч. Шабаев тоосоото элидхэл хэлэхэдээ, һүүлэй үедэ коммунистнуудай журам һулараа гэжэ тэмдэглэбэ. Мүн партиин Уставай шэнэ эрилтэнүүдые сахилга доошолно гэжэ онсолбо. Жэшээлхэдэ, 5 һарын туршада нэгэшье партийна суглаа үнгэргөөгүйбди гэжэ тэрэ хэлээ. Юуб гэхэдэ, ямар нэгэн онсо шухала асуудалаар суглаа үнгэргэхэ гэхэдэ, эмхиин коммунистнуудай олонхинь элдэб шалтагаан бариад, ерэжэ үгэдэггүй байна. Олон коммунистнууд партиин гэшүүнэй түлбэриие үгэнгүйгөөр хэдэн һараар унжагайруулна. Тиихэдэнь тэрэнь нэмэ нэмэһээр горитой хэмжээндэ хүрэшэнэ ха юм. Партиин гэшүүнэй түлбэриин уриие түлэхын түлөө КПСС-эй райкомой зүгһөө хашуулдаг, зануулдаг партбюрогой секретарь коммунистнуудай гэрээр ябажа мүнгэ суглуулха баатай болоходоо, тон ехэ үнэтэ сагаа миин хооһоор гээнэ. «Зай, зай, мүнгэтэй болоходоо кабинет соошни абаашажа түлэхэбди, хүлеэжэ бү яда»,— гэжэ мэхэлэгдээд лэ һула һалашаха байдалда орошоно. Гэртээ байһон аад, секретариин ерэжэ ябахые сонхоороо хараад, хоргодохошье коммунистнууд олдоно.

Имагтал коммунистнуудай журамай һуларһанһаа боложо, ажахын ажалай урагшагүйдэхэньшье гайхалгүй. Зарим коммунист хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, тушаалтан ажалаа зүн дэгээн орхижорхёо тоонюй. Совхоз гол түлэб эбэртэ бодо мал, адуу үсхэбэрилдэг ажахы байна бшуу. Тиимэһээ совхозой дирекци болон зооветмэргэжэлтэд мал ажалда онсо анхаралаа табижа, аһан шадалаараа хүдэлхэ уялгатайшье, эрилтэтэйшье гээшэ. Теэд тэдэнэй хэһэн ажал балай харагданагүй.

Малшадай үбэлжэдэг, зуһадаг олон байранууд хууша раад, задагай зайдан байһан зандаа. Жэшээлхэдэ, һү һаалиин ори ганса түбэй фермэ дээрэ тон ахир байдал тохёолдоод байна. Эндэ мал адуулагшад, һаалишад дутал дана, Малшадай гэр байра тон муу, ханын забһараар наран харагдажа, һалхин үлеэжэ байдаг. Тиимэһээ тэдэнэй олоор үбшэлхэ ушар үзэгдэнэ. Эндэхи һаалишан коммунист Софья Будаевна Гундуева ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд тушаа үнэн сэхэ шүүмжэлэл хэбэ:— Тэдэнэр манай фермэ дээрэ оройдоошье ерэдэггүй, ажалаарнай һонирходоггүй, ямаршье туһаламжа хүргэдэггүй. Гансал партбюрогой секретарь Шабаев манда хэдэ дахин ерэжэ, гэр байрыемнай заһабарилгада, ажалыемнай һайжаруулгада туһалхые эрмэлзээ, мүнөөшье оролдолго гаргадаг юм. Теэд тэрэнэй зүб эрилтэнүүдтэ совхозой директорэй шэхээшье үргэдэггүй байхань гайхалтай. Ядахадаа гэрнүүдые шэрдэхэ шэрэ эрихэдэнь, арсаад һууха юм. «Хүн ахатай, дэгэл захатай» гэлсэдэг шүүбди. Мүнөө совхозой ажал толгойһоо эхилээд муудажа байна. Хүтэлбэрилэгшэдэй ажалаа хэхэез болиходонь, урдандаа һү һаалгаар район соогоо түрүү зэргэдэ ябажа байһан манай совхоз мүнөө гээгдэлдэ орошонхой. һү үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ дүүргэжэ шадахаяа болинхойбди. һаамхай үнеэдтэ эдюулхэ шэмэтэ тэжээл ехээр дуталдана, урдань зеленко ехээр тараад, хуряажа абадаг жэжэхэн полинууднай хаягдашоо. Энэмнай юун боложо байна гээшэб, мүртэй ехэ тарилгын газар үгы аад лэ, тэдэнээ хаяжа байхадаа, ажахынгаа экономикые һайжаруулха юм аалди? һүүлэй үедэ директорэй, мэргэжэлтэдэй ходо һэлгэгдэжэ байхаданьшье, үрэ дүн гаранагүй, тэдэнэр гэшхэһэн мүрэ улануудаа дабтан гэшхээд лэ һалиралдажа байһаар»,— гэжэ Софья Будаевна эрид шангаар шүүмжэлбэ.

Мүн гуша гаран жэлэй туршада нютагайнгаа томо ажахые хүтэлбэрилжэ ябаһан, партиин ба ажалай ветеран Сергей Хабарович Санжитов суглаан дээрэ түрүүлэн үгэ хэлэхэдээ, партийна бюрогой, тэрэнэй секретарь Н. Ч. Шабаевай хүдэлмэридэ дундуур хангалтатай гэһэн сэгнэлтэ үгэбэ: «Николай Чимитович оройдоол 5 һарын туршада секретаряар хүдэлжэ байхадаа, манай парторганизациин хүдэлмэриие унагаабагүй, КПСС дотор ушарһан хүндэ хүшэр эрхэ байдалда бидэнэрые, хүдөөгэй коммунистнуудые алан шадалаараа хүтэлбэрилжэ байгаа. Тэрэ тушаалһаа буухамни гэжэ элидхэл соогоо хэлээ. Тэрэниие зүбшөөхөөр бэшэ. Өөрөө залуушье, эршэтэй зоригтойшье, һүбэлгэн ухаатайшье хүн. Гансал совхозой дирекцитэй, сомоной Соведэй хүтэлбэрилэгшэдтэй үгеэ ойлголсожо, эбтэй зэтэйгээр хүдэлбэл, ехэ юумэ бүтээжэ шадаха хүн. Тэрэнэй ажахын «үбшэнтэй» газарнуудые олоод, эмшэлхын, һайжаруулхын түлөө оролдожо ябадагынь тон һайн. Зүб даа, һү һаалиин Түбэй фермын ажал тон һулаар эмхидхэгдээд байна. Энээн тухай һүүлэй 2—3 жэлэй туршада суглаанууд дээрэ ходо хэлсэнэбди. Теэд ямаршье хубилалта байхагүй. Гансахан һү һаалиин фермэтэй аад, бүхы оролдолгоёо гаргажа, эрхим жэшээтэ болгожо шадахагүй байна гээшэ гүбди? Николай Чимитовичэй хүтэлбэри доро оролдоёл, нүхэд»,— гэжэ нютагай үнинэй коммунист С. Х. Санжитов хэлэнэ.

Коммунистнууд К. С. Ардаев, С. Д. Банзаракцаев болон бусад үгэ хэлэхэдээ, дурадхалнуудые оруулхадаа, партиин гэшүүдэй журамай, мүн хүтэлбэрилэгшэдэй ажалай һуларһые онсолон тэмдэглэхэ зуураа хубилган шэнэдхэлгын эрхэ байдалда партиин гэшүүдэй өөртөө эрилтые шангадхаха, юу хэжэ байһан тухайдаа бэе бэедээ асуулта табиха, хуушарһан харуулан ойлгуулгын хэрэгсэлнүүдые шэнэлхэ тухай дурадхалнуудые оруулбад.

Совхозой хүдэлмэришэн Р. Д. Нохорова: «20-ёод жэлэй туршада партиин гэшүүн ябаһан аад, мүнөө КПСС-эй хүшэр хүндэ байдалда орошоод байхадань, гарахамни гэжэ гүйлта барихамни аягүй байна даа. Энэ бодол намда яахадаа түрөөб гэхэдэ, совхозой дирекциин, партийна организациин, сомоной Соведэй гүйсэдкомой зүгһөө минии ехэ тухашаруу байдалда ороходомни олон тоото гүйлтадамни ямаршье анхарал хандуулагданагүй. Ушар юуб гэхэдэ, Сэнагын Сэхир голой эрье зубшаад баригдажа байһан дамбын буруу проекттэй байһан дээрэһээ минии гэр эрье таладань үлөөд, уһанда орошоод байна, мэнэ гэртэеэ урдашахамни хаш. Энээндэ зэмэтэй хүнүүдтэ хандахадамни, хургаараа хургаяашье сохиногүй, янабши саашаа гэһэндэл абяагүй ябанал даа, бүри энэ суглаан дээрэ шиидхэжэ, гэртэй болохыемни туһалжа үзыт даа, нүхэд коммунистнууд»,— гэбэ.

Харин залуушаг коммунист эхэнэр, 17 жэлэй туршада малшанаар хүдэлжэ ябаһан Ц. С. Шагдурова өөрынгөө дураар КПСС-эй зэргэһээ гарахамни гэһэн гүйлтадаа иимэ тайлбари үгэбэ: «Бүри залуу ябахадамни, баалалтаар партиин гэшүүндэ оруулаа һэн. Теэд ядарха зобоходомни, үбдэхэ тулихадамни партиин зүгһөө ямаршье туһаламжа үзүүлэгдээгүй. Гансал гэшүүнэй түлбэри түлэхыем хашадаг байгаа. Мүнөө үедэ 1,5 жэлтэй болоһон хүбүүтэй байгаад, гансаараа 150 толгой залуу мал харууһалжа байнаб. Теэд намай хэрэгшээхэ хүн байхагүй. Урмаа хухаршооб, партиин гэшүүнһээ гаргагты». Энэ гүйлтань хангагдаба.

Эршэ зоригтой, ажалша бэрхэ залуушаг эхэнэрэй партийна биледээ табижархёод суглаанһаа гарашахадань, зал соо аляаһанай ниидэхэнь дуулдахаар байгаа.

— КПСС-эй үзэл сурталай хүдэлмэриин һуларшоод байһанай дүн энэл даа,— гэжэ үнинэй коммунист С. Х. Санжитов тобшолбо. Юрын коммунистнуудта иимээр хандажа байбал хойшодоо юун болохонь гээшэб? Гэр байрын талаар туһаламжа эрижэ байһан коммунист Р. Д. Нохоровашье партиин зэргэһээ гараха түйлдаа хүрэшэхэл даа. Мүн нүгөөдэ Шагдурова Сэсэг Долгоровна иимэрхүү гүйлта барижа, партиин гэшүүнһээ нэгэн дуугаар гаргагдаба. Бүри март һара соо партийна билетээ ой соо хаяжархиһан Батожаб Дымбрылович Садаев партиин гэшүүн ябаха дурамгүй гэһэн гүйлта барина, тэрэниинь удаадахи суглаан дээрэ хараха гэһэн шиидхэбэри абтаба. Садаев өөрынгөө дураар, һэнгэргүйгөөр суглаанһаа гаража ошобо. Харин тэрэнэй нэрэ, обог районой партконференциин делегадуудта кандидадуудай списогтэ оруулагдаад байха юм.

һая наашын үзэгдөөгүй эдэбхитэйгээр, шанга шүүмжэлэлтэйгээр үнгэргэгдэһэн энэ тоосоото-һунгалтын суглаан дээрэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. Д. Порхоевой, эмхидхэлэй таһагые даагша Б. Б. Цыреновэй хабаадалгатайгаар аяар 7 асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. В. Д. Порхоев Б. Б. Цыренов хоёр партиин доторой байдалаар съездын документнүүдээр, респкомой хараа шугамуудаар дэлгэрэнгы үгэнүүдые хэлэжэ, олон асуудалнуудта харюусабад. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Порхоев коммунист Р. Д. Нохоровагай хүшэр байдалые һайжаруулха ажал ябуулхаб гэжэ мэдүүлээд, нютагай коммунистнуудые ажалаа, харюусалгаяа эрид һайжаруулхыень уряалаа, партиин райкомой зүгһөө шэлэ партбюродо, тэрэнэй секретарь Н. Ч. Шабаевта али болохо туһаламжа үзүүлхэбди гэжэ найдуулба. Мүн танай корреспондеттэй хамта В. Д. Порхоев Сэнагын бүхы коммунистнуудые, ажаһуугшадые буряад уг гарбалаа, үндэһэн түрэл хэлэеэ һэргээн һайжаруулхын тула «Буряад үнэн», «Ажалай туг» газетэнүүдээ, бусадшье буряад хэблэлнүүдээ эбтэй зэтэйгээр захидаг, уншадаг болохыень уряалба.

Районой XXXIII партконференциин делегадуудаар 17 коммунист нюуса дуугаар һунгагдаба. КПСС-эй райкомой шэнэ бүридэлдэ нэгэдэхи секретаряар В. Д. Порхоевые дахин һунгаха дурадхал партконференцидэ оруулха гэжэ энэ суглаан дээрэ нэгэн дуугаар шиидхэгдээ.

М. ГОНЧИКОВ,
манай корр.

Захааминай район.

Үдэрэй шухала асуудал

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

Байгша оной август һарада үнгэргэгдэһэн республикын түрүү хонишодой зүблөөн дээрэ гансашье хэгдэһэн ажалай дүнгүүд согсологдоо бэшэ, мүн саашанхи зорилгонууд хараалагдажа, зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Эдэнэй дунда эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри онсо һуури эзэлэнхэй байгаа юм.

Бүхы дээрээ хони үсхэбэрилхэ һалбаримнай ехэ гаргашатай байһан зандаа гээшэ. Тиин һүүлэй жэлнүүдтэ хонишодоймнай бригаданууд хурьгадые абажа түлжүүлхэ, нооһо хайшалха талаар горитойхон амжалта туйлаа. Жэшээлбэл, байгша ондо республикымнай эхэ хонидой 322 отарада эхэ хонин бүриһөө хурьган абтаа. Тиихэдэ хони үсхэбэрилхэ һалбаридаа онсо анхарал хандуулдаг байһан арбан хоёр ажахыда 100 эхэ хонин бүриһөө 96,2—99,6 хурьган түлжүүлэгдэхэһээ гадна хонин бүхэнһөө 3,9—6,3 килограмм нооһон хайшалагдаба. Ажахынууд соогсо Ивалгын ОПХ эрхимлэжэ, 100 эхэ хонин бүриһөө 99,2 хурьга абажа, хонин бүриһөө 6,3 килограмм нооһо хайшалжа тушаагаа. Тиихэдэ Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод бүхы ажахыгаараа 100 эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 99,4 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриһөө 5.420 грамм нооһо абаа. Мүн Зэдын районой Борьёогой совхоз, Ленинэй нэрэмжэтэ, «60 лет Октября» колхозуудай хонишод горитойхон амжалта туйлаа юм.

Үнэн дээрээ түрүү хонишодоймнай эдэ дүнгүүд түхэреэн жэлэй туршада һайнаар ажаллахын хажуугаар хони үсхэбэрилхэ технологиёо нарижуулан һайжаруулһанайнь ашаар туйлагдаа гээшэл даа. Тусхайлбал, эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хаһадаа түгэс һайнаар бэлдэһэнэй удаа ажалаа эрхимээр эмхидхэжэ, һайн шанартайгаар үнгэргэдэг ажахынуудтал иимэ дүн туйлагдана бшуу.

Байгша ондо республикымнай ажахынуудта бүхыдөө 625 мянган эхэ хониной 565 мянганиинь искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэ түсэбтэй байһан гээшэ. Тиин һүүлэй дүнгөөр 57 500 эхэ хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдээд байна.

Эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэдээ, зарим ажахынууд һүүлэй жэлнүүдтэ һайн үүлтэрэй хусын һайса хүргэгдэһэн үрэ хэрэглэдэг болонхой юм. Жэшээлбэл, иимэ арга Зэдын, Баргажанай, Зэгэрайн, Хяагтын, Сэлэнгын, Тарбагатайн районуудай ажахынуудта үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. һайса хүргэгдэһэн үрэ хэрэглэһэн ажахынууд эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэрээ эмхитэйгээр үнгэргэхэһөө гадна гаргашаяа нилээд хороогоо.

Ажалаа арендын харилсаанай, кооперативна болон хамтын подрядай гуримаар эмхидхэһэн хонишодой бригаданууд эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэрээ эхинһээ эмхитэйгээр үнгэргэнэ. Ушарынь хадаа эдэнэрнай мүнөө эхэ хонидоо һайнаар үрэжүүлжэ, һубайралгатай эрид тэмсээгүй һаа, жэлээ олзотойгоор түгэсхэхэ арга, үндэһэгүй болохол. Шалгалтын һүүлэй дүнгүүдые шэнжэлэн харахада, ажалаа шэнэ гуримаар эмхидхэһэн бригадануудта байдалынь үлэмжэ гуримтай байха юм. Арендаторнууд олон хурьга абажа түлжүүлхын түлөө эртээнһээ горитой бэлэдхэл хэһэн байдаг. Тусхайлбал, һүрэг хонидоо һайнаар бэлшээжэ жэгдэ хүшэлүүлһэн, мүн зуһаландаа, намаржаандаа саг зуурын пунктнуудые һайнаар түхеэржэ бэлдэнэ. Тэрэшэлэн хонишод ототой хонидые бэдэрхэ хусануудаа һайнаар харууһалжа, шэмэ, шанартай тэжээл нэмэлтэ болгон эдюулнэ. Мүн эдэнэрнай үдэр бүхэндэ үрэжүүлһэн хонидоо тусхай шэрээр тэмдэглэжэ, дэбтэртэ бүридхэлдэ абана. Энэнь гансашье мүнөө бэшэ, мүн хурьгадай абтахада туһатай байха бшуу. Жэшээлбэл, хонишод энэ дэбтэр соохи тэмдэглэлээ хаража, хэзээ, хэды хурьганай гарахые уридшалан багсаамжалха аргатай болоно.

Байгша ондо туйлаһан амжалтаяа улам бэтадхажа, бүхы эргэ шадабариияа үргэнөөр харуулхаар шиидэнхэй байһан хонишоднай зээбол хараалһанаа бэелүүлхэл байха гээд найданабди. Зүгөөр ажалдаа хангалтагүйгөөр хандадаг, урдынгаа дутагдалые дабтажа, тэрээнһээ хахасажа ядадаг зарим хонишодой бригаданууд болон ажахынууд урагшаа һанаатайшуулай ажал хэрэгүүдые гэдэргэ татажа хохидуулна. Жэшээлбэл, Бэшүүрэй районой «Дружба», «Новосретенский», Хёлгын совхозуудта олон дутагдал элирүүлэгдээ. Тодорхойлбол, «Дружба» колхоздо эхэ хонидой отарануудта хубаарилагдаһан ототой хонидые бэдэрхэ хусануудынь нэмэлтэ тэжээлээр хангагдаагүй дээрэһээ туража, хүшэ тамираа доошолуулжа байна. Мүн Хёлгын, «Новосретенский» совхозуудай эхэ хонидой зунай, үбэлэй байрануудта түхеэрэгдэһэн пунктнуудынь досоогоо муухай, ариг сэбэрэй ветеринарна эрилтэдэ хүрэхэгүй байшоо. һая болотор «Новосретенский» совхоздо пунктнуудынь бултадаа бэлэн бэшэ байгаа юм.

Мүнөө намарай амисхаал орожо, газаашье нилээд һэрюун болоо. Гадна сабшалан дээрэ хуряалгын хүдэлмэриин үргэлжэлүүлэгдэһээршье һаань, һүрэг хонидоо бэлшээжэ таргалуулха ногоо элбэгтэй бэлшээри, урид хуряагдаһан поли ажахы бүхэндэ бии. Хэрбээ эхэ хонидоо сабшалангай хэнзэ ногоондо, тэжээлэй ургамалнуудай үлөөдэһэн дээрэ һайнаар бэлшээжэ хүшэлүүлээ һаа, гансашье үбэлжэлгэеэ һайнаар дабаха бэшэ, мүн искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэрээ түргэн болзорто шанартайгаар үнгэргэхэ бэлэй лаа.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
редакциин агропромышленна таһагые даагша.

АМТАТАЙ ЭДЕЭНЭЙ ЦЕХ СОО

Улаан-Үдын хилээмэ баридаг 6-дахи заводой Каландаришвилиин үйлсэдэ оршодог нэгэдэхи филиалда оробол, амтатай эдеэнэй хангал үнэр хамарыетнай сорьёодхихо. Зүб лэ даа. Тус филиалай цехүүд соо «Ванильное», «Лимонное», «Любительские», «Северные», «Подмосковные» гэжэ нэрэтэй прянигууд, элдэб сухаари үйлэдбэрилэгдэжэ, хотын худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ эльгээгдэдэг юм.

Эндэ 50 гаран хүдэлмэрилэгшэд ажалладаг байна. Гурбан халаанда хүсэеэ хубаарилан хүдэлхэдөө, тэдэнэр сүүдхын туршада 4,5 тонно пряник, 3 тонно сухаари үйлэдбэрилэн гаргана. Филиалда оройдоол хоёр бригада бии юм. Л. Н. Гершманэй хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив сухаари, Г. Н. Смольевагай бригада пряник үйлэдбэрилнэ. Арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада эдэ коллективүүд соо түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэнгүй байха ушар үзэгдөөгүй, һара бүри амжалтатай хүдэлжэ, мүнгэн шангаар урмашуулагдадаг байгаа.

Филиалай лабораториин коллектив продукциин шанар һайжаруулха, шэнэ түхэлэй пряник, сухаари гаргахын тула горитой хүдэлмэри хэнэ. Лабораторие даагша Н. Бахмут, инженер-технолог О. Семенова, инженер-химик Т. Коваль гэгшэдэй оролдолгоор һүүлэй үедэ шэнэ түхэлэй хэдэн продукци гаргагдажа эхилээ.

— Ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхэ аргагүйбди,— гэжэ мастер Г. Вдовина хөөрэнэ.— Эндэ тодхогдоһон түхеэрэлгэнүүд олон жэлдэ ашаглагдажа хуушараа. Мүн пряник, сухаари баридаг пеэшэнүүднай үнинэй юм. Шэнэ түхеэрэлгэ, пеэшэнүүдые тодхобол, һайн шанартай элдэб янзын продукци олоор гаргагдаха һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: пирожница И. Миронова, Г. С. Сухопутова, мастер Г. Ф. Вдовина, О. В. Бянкина.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

Совет орон дотор

АШХАБАД. Каахкинска районой арендны ба бүлын подрядай гуримаар хүдэлдэг коллективүүд «дээрэһээ» захирапта хүлеэжэ байхаяа болинхой. Тэдэнэр республика соогоо эгээл түрүүлэн намарай таряа тарилга эхилһэн байна. Таряашад эршэмтэй технологи хэрэглэн хүдэлжэ, түрүүшын хүйтэнэй эхилтэр ургасаяа һайсаар харууһалхые эрмэлзэнэд. Туркменидэ хлопок таригдадаг талмай бага болгогдожо, таряа тарилгада анхарал хандуулагдана.

ТЮМЕНЬ. Баруун Сибириин эгээл хойто районуудай нэгэн болохо Пуровско райондо нефть, газ абадаг талмай үргэдэхэнь. Тюмениин геологууд шэнгэн түлишын хэбтэһэн шэнэ газарнуудые олобо. Уренгойн нефть бэдэрэлгын экспедициин үрэмдэгшэд ехэ аза талаантай байба. Тэдэнэй гурбан километр гүнзэгыдэ үрэмдөөд байхадань, гурбан фонтан сорьёлоо юм. Эндэһээ сүүдхын туршада зуун тонно шэнгэн түлишэ абахада болохо юм.

ДОНЕЦК. Совет болон Баруун Германиин тугууд Донецкын үйлсэнүүдтэ намилзана. Эндэ ФРГ-гэй соёлой «Рур-Донбасс» гэһэн фестиваль эхилбэ. Энэ һайндэртэ хэдэн ансамбльнууд, мэдээжэ артистнууд хабаадана. Гадна һонирхолтой выставкэ эмхидхэгдэнхэй. «Рур-Донбасс» гэһэн фестиваль манай орондо түрүүшынхеэ үнгэргэгдэнэ.

НАХОДКО. (Приморско хизаар). СССР ба Урда Корейн хоорондо дипломатическа, экономическа ба соёлой талаар харилсаануудые түргөөр баталхые Алас-Дурна зүгтэ ажаһуугшад хүсэдэг юм. Иимэ зорилготойгоор Находко хотодо арадай дипломатиин ниитын комитет байгуулагдаба.

ЛЬВОВ. Украинын баруун тээхи нютагуудта эгээ түрүүшынхеэ Львов хотодо эд бараанай биржэ эмхидхэгдэбэ. Областиин зургаан предприяти ба эмхинүүд энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа юм. Эдэнэр 140 мянган түхэриг суглуулжа, тусхай фонд бии болгобо. Эд бараа тордиһогүйгөөр андалдажа байхын тула өөрын сертификат бии болгохо гэжэ шиидхэгдэбэ.

КАРАГАНДА. «ВЕТРОЭНЕРГОМАШ» заводой нютагай филиалай коллектив уһа бүлэхэ түхеэрэлгэ худалдаха талаар хэлсээ Монголой түлөөлэгшэдтэй баталһан байна. Энэ түхеэрэлгэ хүршэнэртэ һайшаагдажа, захил олоор хэгдэдэг болонхой. һалхинай хүсөөр хүдэлгэгдэдэг түхеэрэлгэ дүшэн метр гүнзэ... лэхэ аргатай ю... туршада хоёр ... абтадаг байна.

КАЛУГА. Энд... лоһон Циолков... нууд эхилбэ. ... 150 гаран элид... сэлнүүд хэгдэ... булта космон... зорюулагданхай... дэмтын нютаг... Румыниин эрд... ерэнхэй. Тэдэ... дурадхагдаһан ... дые тэдэнэр ... чад.

Совет Социалис Республиканууд... Союзай Президентын УКАЗ

БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМАЙ БАРИЛГАДА БА ТЭРЭНИИЕ БҮХЫДЭНЬ САГ ҮРГЭЛЖЫН АШАГЛАЛТАДА ҮГЭЛГЭДЭ СССР-эй ТРАНСПОРТНА БАРИЛГЫН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ, НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ БА ЭМХИНҮҮДЭЙ ИЛАНГАЯА ШАЛГАРҺАН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН БА МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь сентябриин 22-ой номерто).

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ОРДЕНООР

Алехин Григорий Егоровичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин тоннельнэ 18-дахи отрядай ахамад энергетик.

Аношин Валерий Леонидовичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын автобазын жолоошон.

Афанасьев Иван Ивановичые —157-дохи управлениин БАМ-ай прорабска пунктын үрэмдэлгын түхеэрэлгын машинистнүүдэй бригадир.

Бадулин Николай Ивановичые — «Запбамстроймеханизация» трестын оньһожоруулагдамал 138-дахи колонныын жолоошон.

Баранов Георгий Викторовичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын автобазын таһагай начальник.

Безродный Константин Петровичые — транспортна барилгын эрдэм шэнжэлгын бүхэсоюзна институдай лабораториие даагша.

Белобородов Александр Афанасьевичые — «Запбамстроймеханизация» трестын оньһожоруулагдамал 137-дохи колонныын бульдозерой машинист.

Белоусов Владимир Сергеевичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин нэгэдхэмэл автотранспортна предприятиин жолоошон.

Болгов Владимир Васильевичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин оньһожоруулгын управлениин участогай начальник.

Бондик Петр Николаевичые — хүүргэ барилгын 9-дэхи трестын хүүргэ барилгын 97-дохи отрядай автомобилиин жолоошон.

Ботвинцев Александр Петровичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын автобазын жолоошодой бригадир.

Брилиант Владимир Владимировичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин тоннельнэ 22-дохи отрядай проходчик.

Бурдуковский Николай Яковлевичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин нэгэдхэмэл автотранспортна предприятиин жолоошон.

Былков Константин Константиновичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин үйлэдбэриин - технологическа бүридүүлгын управлениин модошо дархан.

Васильев Евгений Николаевичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын профкомой түрүүлэгшэ.

Волокитин Сергей Алексеевичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин тоннельнэ 22-дохи отрядай проходчик.

Головатенко Станислав Васильевичые — хүүргэ барилгын 9-дэхи трестын хүүргэ барилгын 53-дахи отрядай начальник.

Горбатов Геннадий Васильевичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин тоннельнэ 21-дэхи отрядай комплексно бригадын бригадир.

Городков Виталий Альбертовичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин тоннельнэ 18-дахи отрядай горно мастер.

Григолашвили Александр Николаевичые — «Нижнеангарсктранссрой» трестын барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын түмэр замай монтер.

Громов Владимир Николаевичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин тоннельнэ 21-дэхи отрядай проходчик.

Двойников Анатолий Васильевичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 607-дохи поездын комплексно бригадын бригадир.

Дьяченко Павел Николаевичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 669-дэхи поездын комплексно бригадын бригадир.

Дячук Борис Ивановичые — «Запбамстроймеханизация» трестын оньһожоруулагдамал 137-дохи колонныын жолоошон.

Иванова Надежда Ивановнае — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын УРС-ын худалдаа наймаанай баазын складые даагша.

Игнатович Дмитрий Александровичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын оньһожоруулгын управлениин слесарь.

Кива Николай Ивановичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин тоннельнэ 12-дохи отрядай участогай начальник.

Кирьянов Владимир Леонидовичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин тоннельнэ 22-дохи отрядай партбюрогой секретарь.

Колесов Виктор Игнатьевичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 694-дэхи поездын бульдозерой машинист.

Колоков Николай Ивановичые — «Бамстройиндустрия» нэгэдэлэй түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй Таловска заводой механик.

Коновалова Тамара Филимоновнае — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын УРС-ын магазинай секциие даагша.

Курзаев Александр Григорьевичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин тоннельнэ 21-дэхи отрядай проходчик.

Ларионова Наталья Никитичнае — «Гипрожилдорстрой» институдай Хойто-Байгалай таһагай ахамад мэргэжэлтэн.

Лебедев Петр Андреевичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын локомотиво-вагонно депогой начальник.

Логачев Владимир Викторовичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын үйлэдбэриин-технологическа бүридүүлгын управлениин ашаа зөөгшэдэй бригадир.

Лукашов Александр Петровичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын автобазын жолоошодой бригадир.

Любченко Аркадий Федоровичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 694-дэхи поездын начальнигай орлогшо.

Ляшун Владимир Ивановичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын сигнализациин ба хэлхеэ холбооной Нижнеангарска дистанциин электромеханик.

Мамай Михаил Ивановичые — «Бамтрансвзрывпром» трестын тусхайлагдамал 88-дахи управлениин мастер-тэһэлэгшэ.

Матулявичюте Виргиния Альгевнае — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 670-дахи поездын штукатур.

Мелехов Виктор Владимировичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин автотранспортна нэгэдэмэл предприятиин жолоошон.

Миссеев Станислав Георгиевичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин тоннельнэ 19-дэхи отрядай участогай начальник.

Москаленко Николай Михайловичые — «Запбамстроймеханизация» трестын оньһожоруулагдамал 136-дахи колонныын экскаваторай машинист.

Назаров Борис Николаевичые — «Запбамстроймеханизация» трестын оньһожоруулагдамал 161-дэхи колонныын жолоошон.

Некрасов Георгий Лукичые — «Бамтрансвзрывпром» трестын тусхайлагдамал 88-дахи управлениин үрэмдэлгын түхеэрэлгын машинист.

Нефедов Виктор Ивановичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин таһагай начальник.

Новокрещенных Леонид Иннокентьевичые — «Бамстройиндустрия» нэгэдэлэй түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй Таловска заводой слесарьнүүдэй бригадир.

Пачкир Николай Григорьевичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин автотранспортна нэгэдэмэл предприятиин автомобилиин жолоошон.

Попов Николай Матвеевичые — «Бамстройиндустрия» нэгэдэлэй түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй Таловска заводой жолоошон.

Рагимов Меджит Хыдыр оглые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын партбюрогой секретарь.

Разин Юрий Александровичые — «Ленметрогипротранс» институдай «Бамтоннельпроект» филиалай начальник.

Рева Николай Иосифовичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын гэр байрын-коммунальна таһагай модошо дархан.

Романов Александр Владимировичые — хүүргэ барилгын 9-дэхи трестын хүүргэ барилгын 53-дахи отрядай үрэмдэлгын түхеэрэлгын машинист.

Романов Василий Степановичые — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинадай модошо дархан.

Романюк Василий Артемовичые — барилгын «Бамтоннельстрой» управлениин оньһожоруулгын управлениин участогай начальник.

Сальников Анато... вичые — «Нижнеан... строй» трестын ба... ралгын 708-дахи по... саргагша.

Самарин Васили... вичые — барилгын ... нельстрой» управл... нельнэ 19-дэхи отр... ходчик.

Самойлов Алекс... вичые — «Запбам... низация» трестын ... лагдамал 163-дахи ... токарь.

Седов Владимир... вичые — барилгын ... нельстрой» управл... нельнэ 19-дэхи от... трослесарь-хабсарг...

Сермягин Серге... вичые — барилгын ... нельстрой» управл... нельнэ 22-дохи от... мад инженер.

Смелых Михаил... чые — «Бамтранс... трестын барилга-... уһаар хангалгын ... ездын электрогаз...

Солошенко Васи... евичые — «Ни... трансстрой» трест... хабсаралгын 670-д... ахалагша ажал ябу...

Сплюхина Люд... ловнае — барилгын ... нельстрой» упра... байрын-коммунал... котельнын машин...

Степаненко Ви... вичые — «Запбам... зация» трестын ... лагдамал 138-дахи ... начальник.

Стрижаков Але... вичые — «Нижне... строй» трестын б... ралгын 581-дэхи ... дошо дархан.

Сурков Виктор ... чые — «Нижнеан... рой» трестын ба... ралгын 708-дахи к... плексно бригады...

Тарасов Алекс... мировичые — «Н... трансстрой» трест... руулгын управл... машинист.

Толмачев Борис ... чые — хүүргэ бар... хи трестын хүүрг... 52-дохи отрядай ...

Туров Владимир ... вичые — «Нижне... строй» трестын б... ралгын 651-дэхи ... чальник.

Угличин Серге... чые — «Нижнеан... рой» трестын б... ралгын 670-дахи ... торист.

Урванцев Вале... вичые — барилгын ... нельстрой» упра... һожоруулгын упр... мад механик.

Фабриций Н... новичые — «Запб... низация» трестын ... лагдамал 138-дахи ... автогрейдерэй м...

Хамицевич Кон... риевичые — «Н... трансстрой» трес... хабсаралгын 608-... начальнигай орл...

Хеллата Андр... вичые — «Нижне... строй» трестын б... ралгын 670-дахи ... лагша ажал ябу...

Храмцов Петр ... барилгын «Бам... управлениин тон... отрядай хабсарг...

Черкашин Сер... ровичые — «З... ханизация» трест... руулагдамал 14... нын модошо дар... гадир.

Чернега Алек... вичые — «Нижне... строй» трестын ... ралгын 575-дахи ... саргагша.

Чернов Влади... вичые — «Бамтр... трестын барил... уһаар хангалгын ... дын электро-га...

Шабаева Над... нае — «Нижне... рой» трестын УР... хабсаралгын 57... ОРС-ын тогоош...

Шадрина Алл... —хүүргэ барил... стын хүүргэ бар... отрядай инжене...

Ширванян Кор... вичые — «Нижн... строй» трестын ... гын управлени...

Шлыкова Люд... нае — «Нижне... рой» трестын ... ралгын 581-дэхи ... дэгшэ.

Шубенко Викт... чые — «Нижне... рой» трестын ... ралгын 597-дохи ... мэр замшадай ... бригадир.

(Үргэлжэлэл... ха).

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ХАМhАБАРИИН АЖАХЫНУУД — ХАМТЫН ОРОЛДОЛГОhОО

...хамhабариин ажахы ...Эдэ хоолой програм- ...бэелүүлхэ хэрэгтэ горитой ...ээлхэ ёhотой гэжэ ...-эй ЦК-гай мартын (1989 ...Пленумэй шиидхэбэринүүд ...заагдаhан байдаг. Тус заа- ...ёhоор манай республи- ...колхоз, совхозууд, ню- ...Соведүүд хубиин хамhа- ...ажахынуудые хүгжөө- ...хэрэгтэ ехэ анхарал хандуул- ...болоо.

...худөө нютагуудта ...хамhабариин ажахынууд хүг- ...барилга ехээр хэг- ...бага hууринуудые hэр- ...хүгжөөхэ талаар хэмжээ- ...абтана. Бидэ республи- ...холын районуудай ...—Түнхэнэй райондо ...ажал хэрэгээрнь hо- ...байнабди. Тус райо- ...нютагай Соведүүд, ажа- ...хүтэлбэрилэгшэд ...ондоо нягта холбоотой- ...хүдэлмэри ябуулна гэхэ ...тэй. Байрын гэрнүүд бо- ...социально-соёлой объект... ...бариха асуудалда гол ...дуулдаг байна.

...Жэшээлхэдэ, Хужарай сомо- ...Соведэй дэбисхэр дээрэ ...3 фермэ оршодог ...Эдэ фермэнүүдэй коллек- ...бултадаа арендэ под- ...гуримаар ажалаа ябуул- ...хэрэгтэй. Тэндэ ажал- ...зохид эрхэ байдал ...hуудал байдалыень ...талаар ехэ юу- ...эгдэнэ.

...бухы фермэнүүд ...улаан булангууд тү- ...банинууд бариг- ... Могой-Горхоной hү ...фермэдэ профилакто- ...Тэрэ профилак- ...ганса малшад арга- ...бэшэ, Хужарай зон ...ябадаг юм.

...гэрнүүд болон үй- ...объектнүүд ажахын ...баригдана. Тиигэжэ ба- ...үнэ сэн, болзор бага ...Жэшээлхэдэ, ажа- ...баригдаhан хоёр ...гэр 15—16 мянган ...болоно. Сметэнэ сэнгынь 38—42 мянган түхэриг болодог юм. Тиигэжэ хоёр байратай гэрэй үнэ сэн 2,5 дахин хямда болодог байна.

Эндэ Далахайн сомоной Соведэй гүйсэдкомой, «Маяк» колхозой правлениин ябуулдаг хүдэлмэри тухай хэлэнгүй гарахын аргагүй. hүүлэй гурбан жэлэй туршада соёлой-спортивна гурбан комплекс баригдаа. Барилга хэхэдээ, олонхи ушарта хуушан, хэрэглэгдэхээ болиhон байрануудые ашаглана Жэшээлхэдэ, Хужарай хаагдаhан hүмын байшан КСК болгогдоо hэн. Колхозой түб буусада хоohон байдаг хуушан гараж үндэр болгогдоод, спортын хоёр залтай комплекс түхеэрэгдээ. Мүнөө тэдэ спортивна комплекснуудта колхозhоо салин хүлhэ абадаг 4 инструктор ажаллана.

Эдэ комплекснуудтань библиотекэ, кинозалнууд бии. Далахай hууринда зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг шэнэ байшан баригдаа. Тиихэдэ үшөө 3 шэнэ магазинууд ашаглалгада оруулагдаа hэн. Нэгэ доро 40 хүнэй амарха пансионат байгша ондо ашаглагдаа. Гадна колхозой түрүүлэгшэ, сомоной Соведэй депутат Александр Бадмаевич Бараев ойрын жэлнүүдтэ тамаралгын бассейн, мүнөө үеын коттеджнүүдые бариха түсэбтэй.

Үйлэдбэриин объектнүүд урагшатайгаар баригдана. Тодорхойлбол, 4 автомашина байлгаха залгалаа, 200 тонно үбhэ хадагалха сарай, зундаа малаа байлгаха хоёр талмай түхеэрэгдээ. Эдэ бүхы барилгые колхозой барилгын 5 бригада хэнэ. Тэдэнь жэл бүри 1 миллион түхэригэй барилга хэдэг юм.

Могой-Горхоной hү hаалиин фермын малшад социальна барилгада хэдэн үдэрэйнгөө салин хүлhэ үгэхэ гэhэн үүсхэл гаргаhан байгаа. Түнхэнэй совхозой 3-дахи отделениин хүдэлмэришэдэй хамтын суглаанай шиидхэбэреэр олон үхибүүтэй Деминдо, совхозой ажалай ветеран Шубинда гэрнүүдые барижа үгөө. Арадай мүнгэн зөөреэр hургуулинууд баригдаа. Соёлой байшан, клуб заhабарилагдаа.

Хужарай сомоной Соведэй депутадуудай хабаадалгатайгаар байрын гэрнүүд олоор бодхоогдоно. Тэдэнэй үүсхэл дэмжэн, район соо 1987 ондо 123 гэр, 1988 ондо 127 гэр, 1989 ондо 50 гэр баригдаа.

Хужарай сомоной Соведэй гүйсэдком, совхозой дирекци барилга хэгшэдтэ саг үргэлжын туhаламжа хүргэдэг юм. Гэр баригшадта газар, барилгын модон үгтэнэ, транспортаар туhална. Гэр баригшадта барилгашадай бригада туhалдаг. Тус Соведтэ 1986 ондо 8 гэр, 1987 ондо 20, 1988 ондо 25, 1989 ондо 22 гэр ашаглагдаа. Гэр барилгада гаргашалагдаhан мүнгэнэй 50 процентые совхоз бэе дээрээ даажа абадаг юм.

Далахайн сомоной Соведтэ 1988—1990 онуудта хубиин 47 гэр баригдажа байнхай. Гэр баригшад гансал барилгын хүдэлмэриин түлөө мүнгэ түлэдэг юм. Бусад гаргашыень колхоз даажа абадаг байна. Иигэжэ хамтын хүсөөр баригдаhан шэнэ гэрнүүдэй жэрылдэжэ байхыень харахада, урматайл даа.

Социальна асуудалнуудые шиидхэхэдэ, зон хүдөөдэ ажаллаха гэжэ эрмэлзэнэ. Жэшээлхэдэ, Гомбожаб Будаевич Убушеев Светлана Ивановна hамгантаяа хамта 1988 ондо бусажа ерэhэн юм. Түрүүшээр эхэ, эсэгэнэрэйнгээ багахан гэр соо ажаhуугаа. Нютагай Соведэй, ажахын туhаламжаар өөртөө шэнэ гэр бодхоогоо. Тэдэнэр эбэртэ бодо мал, гахай абанхай.

Буряадай АССР-эй габьяата малшан, Далахайн hүнэй комплексын hаалишан Лидия Васильевна Булгутова 8 үхибүүтэй юм. Тэрэ 3 толгой эбэртэ малтай, тэрэ тоодо 2 үнеэтэй, 2 гахайтай. 1989 ондо совхозhоо үшөөл 2 толгой мал худалдажа абаа. Тэдэнэй түлөө мүнгыень hубарюулжа түлэхэ болонхой. Лидия Васильевна 2 үнеэнhээ үдэр бүри 20 литр hү hаана. 3 литр hүн гэр бүлэдэнь хүрэдэг, харин 17 литр hүеэ колхоздо тушаана. Тушааhан 1 центнер hүнэй түлөө 38 түхэриг тэрэ абадаг. Колхоз үбhэ тэжээлээр туhалдаг.

1989 онhоо хойшо нэгэ гэр бүлэдэ 0,5 гектарhаа үлүү сабшалан даалгагдажа үгтэдэг болобо. Тэрэ сабшалан дээрэhээ үбhэ сабшажа абадаг байна бшуу. Хэрбээ 1989 ондо 30 айл малгүй байгаа hаа, тэдэнэй тоо мүнөө 2 дахин үсөөрөө.

Арадай депутадуудай Хужарай сомоной Совет зоноо хубиин малтай болгохо гэжэ ехээр оролдоно. 1989—1990 онуудта зондо 390 поршоонхо, 39 тугал, 1108 центнер үбhэн, 1325 центнер hолоомон, 613 центнер таряан худалдагдаа.

Хужарай зон хубиин мал бариха дуратай болоо. Мүнөө эндэ арендэнэ 18 коллектив тоологдоно.

А. М. Плотников гэр бүлөөрөө 51 толгой эбэртэ бодо малай шэгнүүрые нэмээхэ уялга абаhан байгаа. Тэдэнэр өөhэдөө 223 центнер үбhэ бэлэдхээ. Малынь сүүдхэдэ 383 грамм нэмэлтэ шэгнүүртэй болоо. Тиигэжэ А. М. Плотниковтон бүхы гаргашаяа тоолоод, 4845 түхэриг сэбэр олзо гэр бүлэдөө абаhан байна. Б. Н. Шагдуровай арендэнэ бригада 15 хүнhөө бүридэнэ. Тус бригадынхид 450 толгой эбэртэ бодо мал адуулна. 1989 ондо сүүдхэдээ мал бүхэниинь 440 граммаар нэмээ. Байгша ондо 540 центнер мяха тушааха уялга абанхай.

«Сибиряк» колхоздо хубиин хамhабариин ажахы хүгжөөлгын түлөө харюусалгатай түрүүлэгшын орлогшо бии болгогдонхой.

«Пятачок» гэжэ кооперативай дүй дүршэл hонирхолтой. 1988 онhоо хойшо тус кооперативай гэшүүд гахай шахан таргалуулдаг мэргэжэлтэй болонхой. Бүхыдөө 300 шахуу толгой гахай адуулаа. Гахайшадаар ажалда дуратай хүнүүд ажаллана. Кооперативай гэшүүн бүхэн hара бүри дунда зэргээр 425 түхэриг салин хүлhэ абажа байгаа гэхэ гү, али 5104 түхэриг мүнгэ абаа. Тус колхоз зондо мори худалдадаг юм. 1989 ондо 34 морин худалдагдаа.

Хубиин хамhабариин ажахынуудта үбhэ тэжээл үгтэнэ. Үбhэ сабшахын тула колхознигуудта 200 гектар сабшалан үгтэнэ. Сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. Я. Софьин хубиин малда үбhэ сабшаха үдэр гаргадаг юм. Колхоз зондо үбhэ сабшаха техникэ үгэдэг. Хубиин малда үбhэ бэлэдхэhэнэй удаа колхозой үбhэ тэжээл бэлэдхэгдэнэ.

Урэ жэмэсэй питомник 1988 онhоо хойшо 10 гектар газар эзэлдэг юм. Мүнөө ургаса үгэжэ эхилээ. Удаань вишня, сливэ гэхэ мэтын юумэ тарихаар хараална. Тус питомнигой hөөг модон Түнхэнэй районой зондо худалдагдажа эхилхэ юм. Ушарынь гэхэдэ, республиканска урэ жэмэсэй станци холын районуудай ажалшадай эрилтые хангажа шададаггүй байна ха юм.

Хото городуудай промышленна предприятинууд хүдөө ажахынуудта туhалдаг байна.

Жэшээлхэдэ, «Маяк» колхоз Байкальскын, Слюдянкын промышленна предприятинуудтай хамта малай байрануудые барина. Тиихэдэ hайн үүлтэрэй мал тэдэ предприятинууд худалдажа абаад, колхоздо дамжуулан үгэдэг. Тэдэ малай түл, hү колхоз өөhэдөө абана. Предприятида ганса мяха тушаадаг юм. Промышленна предприятинууд тиигэжэ хүдэлмэришэдөө мяхаар хангана.

Сельскэ Соведүүд hургуулинууд болон ясли-садуудта ябагшадые витаминтай эдеэгээр хангаха гэжэ оролдодог. Жэшээлхэдэ, Хэрэнэй хүүгэдэй 1-дэхи саадайхид 10 жэлэй туршада овощ тарина. Овощhоо гадна эндэнь шасаргана, үхэр нюдэн, малина, клубника, груша, вишня гэхэ мэтые тарина. Саадай 3 теплицэнүүд соо помидор ургуулагдана. Гадна хартаабха таряад, үхибүүдтэ үбэлэй үедэ хүрэхөөр нөөсэлдэг болонхой. Тус саадайхид 1988 ондо 1980 түхэриг олзо оруулаа. Эм домто ургамалнуудаа зондо худалдадаг. Мүн овощ худалдадаг юм.

Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ колхозууд, совхозууд гол үүргэ дүүргэдэг байна. Гэбэшье ажахы эрхилхэ бусад онол арганууд — гэр бүлын подряд, арендэ гэхэ мэтэ юумэн мүн лэ ехэ удха шанартай гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Түнхэнэй районой 7736 гэр бүлын 1714-ниинь газаагаа «газар гэшхэхэ малгүй». Тэдэнэр хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилэнгүй, худалдажа абагшад болоод байна. Энэ талаар нютагай Соведүүд эмхидхэлэй, ойлгуулгамжын ехэ хүдэлмэри ябуулха уялгатай.

Хүдөө нютагуудай социальна хүгжэлтын асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулжа, бага hууринуудые hэргээн хүгжөөhэнэй, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ түрүү онол аргануудые хэрэглэhэнэй ашаар эдеэ хоол элбэгээр үйлэдбэрилэн гаргаха арга бии гэжэ hанагдана.

В. ГАНЖУРОВА,
республикын Министрнүүдэй Соведэй совет хүдэлмэриин таhагые даагша.

Түрүү багшын дүй дүршэлhөө

ШАЛГАЛТЫН ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

...эли хэлээ улам hай- ...тэрэнние имагтал ...ажабайдалай, мүн ажал ...хэлэн болгохо яба- ...дуралжа ябаhамнай хэн- ...мэдээжэ болоҗо бай- ...Тиимэ hэн тулаhь ...жэлэй hуралсалай ...гаха болоходо, буряад ...хэлэ бэшэгэй дү- ...найруулгын дадал, уран ...дүршэл гэхэ мэтэ ...хэр зэргээр hураг- ...сэшанхи ябадалда ...болоҗо шадахаар бэ ...асуудал гараа. Энэ ...харюу олохоор 10 ...классуудта буряад ...үндэhэн түүхын ...мүн эртэ сагай ...үгсаатанай бэшэгүү- ...мэдэхын талаар шалгал- ...билетүүдые зохёожо, ...нэгэдэхи дунда hур- ...шалгалтанууд боло- ...байна.

...дурсагдаhан гол зо- ...нуудые баримталан, би- ...нэмэри буряадай ...(театрнууд тухай, ...хүгжэмшэд, артистнууд, ...ураашад ба эрдэмтэд ...асуудалнууд оруулаг- ...Жэшээлхэдэ, Хоринн hур- ...17 hурагшадай буряад ...дүүргэжэ гарахадань, 25 ...асуудалнуудтай биле- ...зохёожо, тэрээгээрээ ...гээшэ. Тэрээндэ ...материал үргэ- ...хэрэглэхэ ушар гараа. ...материал бэдэржэ, ...журнал, «Буряад ...газетэнүүдээл hайн ...уншаха, хөөрэлдэхэ ...юм. Энээнhээ гадна ...номой тэгууд дээгүүр ...зохёолшодой но- ...дахин дахин ...уншаха, шэлэн сээжэл- ...болгодоо. Эдэ мэтын ...ажалай hурагшад- ...юумэ үгэhэниинь дэм-...

...hурагшадай эр- ...улам үргэдхэхын тула үшөө ондоо шэглэлнүүдые хэрэглэхэдэ болохо байна гэжэ hанагдана. Эдэ бүхы юумые багшанар толгой соогоо өөhэдөө hайн бүридүүлжэ, болбосоруулжа, хүсэд дүүрэн ойлгоогүйдөө, программа болгон, hурагшадта заахамнай орёошог ааб даа. Минии hанахада, нэн түрүүн hурагшад буряад эрхим зохёолнуудые хүсэд hайн уншаха, тэрээн соохоо арад зонойнгоо түүхэшье, элдэб янзын гүнзэгы бодол болон ёhо заншал, уран хурса үгэнүүдые олохо, мэдэхэ болоно. Ном уншаагүй аад, миил хөөрэлдөөнэймнай хооhон хэрэг болохонь мэдээжэ.

Шалгалта хэхэдээ, зохёогдоhон учебнигүүдэйнгээшье материал hайн мэдэхэ болохомнай ехэ хэрэг даа. Юундэб гэхэдэ, хэндэшье мэдээжэ номой авторнууд хадаа ном сосгоо нилээн ехэ хүсэ шадал, бэлиг шадабари гаргажа, hурагшадай ба багшанарай анхаралда табина ха юм. Багшанарай оролдолгоор хрестомати соошье оробон зохёолнуудай хэhэгүүд бага бэшэ юумэ hурагшадта үгэhэн байха. Энээн дээрэhээ зохёолой удха гаргахадаа, хэлыень ёhотойгоор шудалха дүршэл hурагшадта дамжуулан үгэбэл, ямар ехэ удхатай байхаб.

Мүнөө сагаар бодоходо, ном уншагданхай байгаал hаа, хүн бүхэн ямараршье тэрэнээ тайлбарилан хэлэжэ шадаха байха бшуу. Энээнhээ урда зохёолой арадша ёhо, ангита шэглэл, мүн социалис (бэшэшье) реализм гэхэ мэтэ элдэб янзын теоретическэ асуудалнуудаар хөөрэлдэhөөр байтараа зохёолойнгоо гол удха алдадаг байгаабди. Үгышье hаа, үльгэр, онтохо уншуулхадаа, түрүүн удхыень өөрынгөө үгөөр хөөрэжэрхидэг заншалтай, тиигээд лэ тэрээгээрээ дүүргэжэрхидэг— иимэрхүү болошоhон байгаа. Энэ мэтын аргануудаа орхижо, зохёол дээрэ сэхэ hуудаг болохо байна. Зохёолой гоё hайхан хэлэнэй урасхалые удхатайнь адли холбон уншахада, ямар hайхан шэхэнэй шэмэг, сээжын баяр болодог гээшэб. Удаань hурагшадай өөhэдөө уншаhан зохёолоороо, үе сагайнгаа эрилтэдэ тааруулан, шэнжэлгэ хэхэдэнь, ямар ехэ удха шанартай байнаб!

Би гурбадахи программаар үзэhэн гэхэ гү, али ород, мүнөөнэйхеэр 7-дохи класста буряад хэлэ үзэжэ байhан хүүгэдтэ шалгалта хээб. Ондо ондоо ород классай 11 hурагшад буряад хэлэ шэлэжэ, шалгалта үгэбэ гээшэ. 15 билет бэлдэбэб. Билет бүхэндэ гурбан асуудал хэгдэбэ. Нэгэдэхи асуудалаар иимэ даабари үгтэбэ: байгаали, Эхэ орон, тоонто нютаг, эхэ тухай, түрэл хэлэн, мал адууhан, ажал хүдэлмэри, эб найрамдал, аха дүү, түрэл түтим тухай гэхэ мэтын темэтэй текстнүүдые найруулан бэшээд, тэрэнээ сээжээр бэшээд үгэхэ, текст соо даабаритай үгэнүүдые зураад, ямар бэшэгэй дүрим баримталааб гэжэ хэлэхээр. Эндэ буряад хэлэнэй аялганай тааралдал, hубарил, дифтонгнуудые бэшэхэ дүримүүдые мэдэхэ гээшэ тон шухала байдаг гэжэ hанагшаб.

Хоёрдохи асуудалаар, 10—10 бүридэлтэ тэогой нэрэнүүдые «нэмэхэ», «хороохо», «үдхэхэ», «хубааха» гэhэн үгэнүүдтэйгээр зүбөөр үгүүлжэ, уншаха иимэ даабари байгаа. Эндэ ямар зорилго табигдааб гэхэдэ, мүнөө ганса ород классай бэшэ, мүн буряад классай hурагшадшье уташаг, элдэб тэогой нэрэнүүдые нэрлэжэ, хэлэжэ шадахаяа болинхой. Ажабайдалда энээниие мэдэхэ гээшэ тон шухала.

Гурбадахи даабари гэхэдэ, литератураар байгаа. Шүлэг сээжээр хэлэхэ, нэгэ хэдэн оньhон үгэнүүдые мэдэхэ, тэрэнээ тайлбарилха. Тиигээд эхэнхи уншаhан зохёолнуудhаа хэhэгүүдые зүбөөр уншаад, удхыень текстдэ дүтөөр, нэгэ талаhаа, хураангыгаар хөөрэхэ, нүгөө талаhаа, дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэ гэhэн иимэ даабари үгтөө.

Бидэ энэ жэлдэ ород 7-дохи класста хуушан буряад 5-дахи классай буряад литературын номоор Хоца Намсараевай «Илалтын туяа», Ж. Балданжабоной «Бүргэд», Ц-Д. Дамдинжаповай «Юрын буряад эхэ», Ч. Цыдендамбаевай «Талын аадар», Б. Батоевой «Хээрын нүхэнэй нюуса», Б. Абидуевай «Сонхоор малайhан hара» уншажа гараабди. hурагшадай дунда хэлэндэ бэрхэшүүл лэ эдэ зохёолнуудые тон ехээр hонирхожо уншаhан байна. Хэлэ муутай hурагшадта зарим зохёолой оршуулга олоҗо уншуулааб. Тэдэнэр эдэ уран зохёолшодые яhала мэдэхэ болоо. Жэшээтэ уншалга түрүүшээр өөрөө хэдэг аад, hайн уншадаг үхибүүдтэ мүн бэшэшье hонин номуудые гэртэнь уншахыень үгэдэг hэм. Жэлэй hүүлдэ 40 hурагшад соohоо 20-ниинь гүймгэ уншаад, тон hайнаар хөөрэжэ шадаха болоод байгаа.

Энэ шалгалта үгэhэн 11 hурагшад булта hайн сэгнэлтэ абаа. Зорилгонь юун бэ гэхэдэ, hурагшад ба түрэлхидэй урма зориг бадаруулха, түрэл хэлэ үзэхэ гээшэ тон харюусалгатай, шухала хэрэг гээшэ гэжэ ойлгуулха болоно. Гол түлэб иимэ ажал хэгдээ гээшэ. Иимэрхүү хүдэлмэри газар газарта янза бүреэр ябуулжа болоомоор ха юм.

С. ЦЫБАНОВА,
Хоринн 1-дэхи дунда hургуулиин багша-методист.

Гушаад гаран ба табяад онуудта ямаршье гэм зэмэгүйгөөр хашалан, хамалгада абтаhан хүнүүд лагерь болон сүлэлгэдэ байхадаа, өөhэдынгөө оборхон ажабайдалые шэмэглэхын түлөө охорхон сүлөө үедэ элдэб бүтээлнүүдые, урлалнуудые хэжэ hамаардаг байhан. «Лагерь болон сүлэлгэдэ хэгдэhэн уран бүтээлнүүд» гэжэ гаршагтай выставкэ Москвада нээгдэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сүлэлгэдэ байhан хүнүүдэй бүтээлнүүдэй нэгэ хэhэг харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

Хүн ба үе саг

НЭРЭ НЭРЭЭРНЬ ДУРСАЯ

Буряад-Монголой АССР-эй НКВД-гэй «гурбанай» 1938 оной мартын 7-ной тогтоолой үндэhөөр РСФСР-эй Уголовно Кодексын 58—2, 58—10 болон 58—11 статьянуудаар эгээл дээдын хэhээлтэдэ хүртэжэ, буудуулhан хүнүүд гэбэл:

Очиров Иннокентий Ванданович, Захааминай районой Баглаха hууринда 1879 ондо түрэhэн, Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн;

Ганжуров Цыбен Найданович, Захааминай районой Михайловка hууринда 1892 ондо түрэhэн, таряашан;

Бадмаев Жалсарай (ондоогоор Дондуков), Захааминай районой Хуурай hууринда түрэhэн, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн;

Тогмитов Цыдендап, Захааминай районой Бургалтай hууринда 1897 ондо түрэhэн, таряашан;

Мункуев Даши, Захааминай районой Хуртага hууринда 1904 ондо түрэhэн, таряашан;

Яньков Прокопий Семенович, Захааминай районой Михайловка hууринда 1886 ондо түрэhэн, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн;

Гырылов Цыбен, мүн лэ тэндэ 1868 ондо түрэhэн, таряашан;

Кочетов Никандр Иванович, мүн лэ тэндэ 1878 ондо түрэhэн, таряашан;

Русанов Харлампий Филиппович, мүн лэ тэндэ 1878 ондо түрэhэн, таряашан;

Дашеев Арсалан, Захааминай районой Баглаха hууринда 1890 ондо түрэhэн, Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн;

Соктоев Мунко, мүн лэ энэ районой Хуртага hууринда 1908 ондо түрэhэн, гэбшэ лама ябаhан, Джидостройн барилга дээрэ хүдэлмэришэн байгаа;

Очиров Галсан, Захааминай районой Баглаха hууринда 1878 ондо түрэhэн, таряашан;

НКВД-гэй «гурбанай» эдэ хүнүүд тушаа абаhан шиидхэбэри тэрэл онойнгоо мартын 12-то хүсэндөө оруулагдаhан байна. Зүгөөр хүдөөлүүлэгдэhэн газарынь мэдэгдэнэгүй.

Тэрэл үдэрэй тогтоолоор удаадахи хүнүүд эрхэhээ 10 жэлээр хаhагдаhан байна:

Далаев Гарма, 1885 ондо түрэhэн, Захааминай районой «Большевик» гэжэ колхозой гэшүүн;

Сахиянов (Сакияев) Очир Цыренович, Хоринн районой Доодо-Гол hууринда 1910 ондо түрэhэн, Захааминай районой Үлэгшэнэй hургуулида географиин багшаар хүдэлжэ байгаа.

Эдэнэр бултадаа революцида эсэргүү эмхидэ хабаадажа, Совет гүрэнние унагаахын түлөө зэбсэгтэ буhалгаанда бэлдэжэ байгаа, хүн зоной дунда Совет засагта харша номнол хэдэг, колхозуудай болон ажахын бусад эмхинүүдтэ хорото хүдэлмэри ябуулдаг, ородог эмхидээ шэнэ гэшүүдые оруулхын тула идхалгын али болохо хүдэлмэри ябуулдаг байгаа гэжэ гэмнэгдэhэн байха юм.

Буряадай АССР-эй прокуратурын архивта байhан уголовно хэрэгүүдые шэнжэлhэнэй болон нэмэлтэ шалгалта хэhэнэй ашаар Захааминай районой дэбисхэр дээрэ революцида эсэргүү, буhалгаалха зорилготой ямаршье эмхи байгаагүйнь элирүүлэгдээ hэн. Иимэ эмхи байгаа гээд, НКВД-гэй хүдэлмэрилэгшэд худал хуурмаг хэрэг зохёоhон байна.

Эдэ хүнүүдэй уголовно хэрэгүүдэй «зохёогдоходо», хуули ёhо бүдүүлигээр эбдэгдэhэн байна. Эдэ 14 хүнэй тушаагдаха болоhон тухай прокуророй санкцишье байгаагүй. Мүшхэбэриин үедэ хэрэглэгдэhэн бар хүсые дабангүй, найманиинь өөрыгөө хардаха баатай болоо. Харин бусадынь революцида эсэргүү юумэ хээгүйгөө, Совет засагта харша ябадал гаргаагүйгөө hүүлшынгээ саг хүрэтэр огтолон арсаhан байха юм.

Молотовой нэрэмжэтэ болон «Улаан туяа» колхозуудта үбhэ хулhанай, талха таряанай үнэхөөрөө дүрэhые, үхэр малай олоороо гарзалhые уголовно материалнууд соohоо мэдэхын аргагүй.

Захааминда байгуулагдаhан эмхи Буряад-Монголдо эмхидхэгдээд, хүдэлжэ байhан пан-монгол үзэлтэнэй националис эмхиин филиал гэжэ нэрлэгдэhэн байна. Тээд энэнние баримталhан ямаршье сааhа гуурhан хэрэг соо юрэдөөшье үгы юм.

«Революцида эсэргүү номнол хайшан гэжэ тараадаг hэмтэ?» гэhэн асуудал 14 хүнэй нэгэндэньшье табигдаагүй.

Сельскэ Соведүүдэй тэдээн тухай үгэhэн справка-характеристикэнүүд бултадаа хуурмагаар хэгдэhэн байна. НКВД-гэй «гурбан» гэмнэгдэжэ байгшадай хэрэгүүдые зорюута өөhэдынь үгы байхада харадаг байгаа.

Тиимэhээ Очиров И. В., Ганжуров Ц. Н. болон бусад ямаршье үндэhэгүйгөөр сүүдлүүлэгдэhэн болоно.

Буряадай АССР-эй прокуророй эрилтын ёhоор Бур. АССР-эй Верховно Сүүдэй президиум өөhэдынгөө тусхай тогтоолой үндэhөөр БМАССР-эй НКВД-гэй «гурбанай» 1938 оной мартын 7-ной тогтоолые болюулаад, 14 хүнэй хэрэг үйлэдбэрилгые зогсооhон байна. Тиигэ дээрэ дурдагдаhан бүхы 14 хүн, тэрэ тоодо 10-ниинь наhа баранхайшье hаа, сагааруулагдаа hэн.

И. ГРИШИН,
БурАССР-эй прокуророй ахамад туhалагша, юстициин ахамад советник.

...ИЛЫН САНАhАА · ТАСС · АПН ·

...ПРАГА. Чехословакиин партиин Чехиин болон Словакиин федеративна Республикын коммунис партинуудай федераци болгогдон хубилгагдахань. Байгша оной ноябриин 3—4-дэ болохо XVIII съездэдэ ...дашарамдуулан, «...правo» газетэдэ толилогдоhон Чехословакиин ерээдүйн компартиин Программын деклараци проектын ... иимэ байгуулламжа хараадана.

Компартинуудай федераци ... Чехиин, Словакиин болон ... түрүү шэглэл... эрхы ёhото болон демократическа ёhо заншалнуудые ... үргэлжэлүүлхэ ... Эдэ ёhо заншал... соohоо тус парти мүнөө Чехословакиин эрдэм... ажабайдалда таараха зүйлнүүдые шэлэжэ абаха. Шэнэ демократическа центр... гол ёhонhоо арсаhан ондоо hанал бодолнуудые, өөрынгөө хараа бодолнуудые хамгаалха таhаар үсөөнхи хүнүүн эрхые мэдэрхэ гэжэ соносхогдоо. Компартиие түүхын талаар буруу hүргэhэн байдалда оруулhан большевизациин болон Сталинай хазагайруулгын үрэ хойшолонгуудhаа Чехиин болон Словакиин компартинуудай федераци арсана гэжэ проект дотор онсо тэмдэглэгдэнэ.

МАНАГУА. Орон дотор эбэй ёhоор үгээ ойлголсолгые түйлахын тула хөөрэлдөө эхилхэ уряатайгаар Никарагуагай президент Виолета Барриос де Чаморро бүхы никарагуагайхидта хандаба. Испаниин хан түрэhөө Түбэй Америкын оронуудай дулдыданги бэшэ байдал соносхолгын ээлжээтэ ойтой дашарамдуулан, үгэ хэлэхэдээ, сентябриин 20-до эхилхээ байгаа хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадахаар ажалшадай болон хэрэг үүсхэн эрхилэгшэдэй, обществын бүхы хүсэнүүнүүдэй түлөөлэгшэд уригдаа гэжэ тэрэ мэдээсэбэ. Правительствын гэшүүдтэй хамта тэдэнэр республикада тохёолдоhон экономическа доройтолгоhоо гарахын тула эбэй ёhоор ойлголсохо замуудые зүбшэн хэлсэжэ захалха юм.

«Пренса» газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, ороной экономическа хүгжэлтэдэ hаад болоhон саарhан мүнгэнэй үнэ сэнгэй оууралгые хизаарлаха хэмжээнүүдые правительство зүбшэн хэлсэлгэдэ табиха хүсэлэнтэй. Мүн хэдэ хэдэн профсоюзууд эгээл бага салин хүлhэ болон ажалаар лаб хангагдаса тухай хэлсээнүүдые баталха гэжэ шиидэhэн тухайгаа мэдүүлээ.

ЛОНДОН. Детектив бэшэдэг дэлхэй дээрэ эгээл мэдээжэ зохёолшо болоhон Агата Кристиин түрэhөөр 100 жэлэй ой сентябриин 15-да гүйсэбэ. Тэрэ 78 детективнэ, 6 психологическа романуудые, 19 зүжэг, баримтата 4 ном зохёогоо юм. Тэрэнэй номууд 44 хэлэн дээрэ оршуулагдажа, 1 миллиард гаран хэhэгээр таранхай. Кристиин зохёолнуудаар хэдэн арбаад фильмүүд буулгагданхай, харин зүжэгүүдынь, тэрэ тоодо домог суута гараhан «Мышеловка» зүжэгынь, олон оронуудта амжалтатайгаар мүнөө хүрэтэр табигдадаг гээшэ.

Агата Мэри Кларисса Миллер 1890 оной сентябриин 15-да Девон графствын Торки хотодо түрөө юм. 1914 ондо тэрэ британ армиин полковник Арчибальд Кристи гэгшэдэ хадамда гараа hэн, хожомынь тэдэ hалаашье hаа, нүхэрэйнгөө фамилиие зохёолшо орхижо, тэрэнэй бэшэhэн бүхы зохёолнуудынь энэ фамиляар гараhан байгаа.

Они баярай үдэр Венециhээ Кристиин түрэhэн Торки хотодо тэрэнэй бэшэhэн номуудай гол геройнууд «Зүүн зүгэй экспрессээр» ерэhэн байна. Тэрэ тоодо алдар суута Эркюль Пуаро болон мисс Марпл гэгшэд ороо.

ПЕКИН. Хитадта ороной дотоодын районуудай оборонно промышленностиин предприятинуудые ондоо шэглэлтэй болгохо табан жэлэй түсэб зохёогдоно. КНР-эй Госпланай, Эрдэм, техникын талаар гүрэнэй комитедэй эмхидхэhэн пресс-конференци дээрэ энээн тухай соносхогдоо.

Тус проекттэй зохилдуулан, ороной оборонно олонхи предприятинуудай оршодог Хитадай баруун-урдахи, баруун-хойтохи, түбэй провинцинууд сэрэгэй бэшэ шэглэлтэй продукци үйлэдбэрилгэдэ дүтын табан жэлдэ миллиард гаран юань гаргашалха. Ядерна, авиакосмическа, судна бүтээлгын промышленность хинадаг түрэй правительство эдэ hалбаринуудта үйлэдбэрилэгдэдэг амгалан шэглэлтэй продукциhаа абтаhан ашаг олзые гүрэнэй болон нютагай засаг захиргаанай хоорондо хубааха тухай асуудалые хаража үзэнэ гэжэ Госпланай түлөөлэгшэ мэдээсээ.

МАСЕРУ. Урда Африкын «Саут Африкэн Эйруэйз» компани Советскэ Союзаар аяншалгада гараха тухай соносхолнуудые саг үргэлжэ гаргадаг болонхой.

Йоханнесбургын газетэнүүдэй үнгэтэ шэмэгтэй хабсаргалтануудта урда африкынхидта үнинэй заншалта болоhон Англи, США, Гонконг, хүршэ оронуудаар аяншалгануудай хажуугаар эртэ урдын онсо шухаг соёлтой болон мүнөө үеын онсо гайхамаар зүйлнүүдтэй Орос гүрэнөөр аяншалхые дурадхана.

Советскэ Союзаар аяншалха гурбан тур дурадхагдана. Тэдэнэй нэгэнииинь — долоон үдэрэй — Англиин 595 фунтаар Москвагай, Ленинградай дурасхаалта газарнуудые хараха арга олгохо.

ПРОВЕРЬТЕ ПРАВИЛЬНОСТЬ ОФОРМЛЕНИЯ АБОНЕМЕНТА!

На абонементе должен быть проставлен оттиск кассовой машины.

При оформлении подписки (переадресовки) без кассовой машины на абонементе проставляется оттиск календарного штемпеля отделения связи. В этом случае абонемент выдается подписчику с квитанцией об оплате стоимости подписки (переадресовки).

Для оформления подписки на газету или журнал, а также для переадресования издания бланк абонемента с доставочной карточкой заполняется подписчиком чернилами, разборчиво, без сокращений, в соответствии с условиями, изложенными в каталогах Союзпечати.

Заполнение месячных клеток при переадресовании издания, а также клетки «ПВ — МЕСТО» производится работниками предприятий связи и Союзпечати.

ХҮНДЭТЭ УНШАГШАД! «Буряад үнэн» газетэдэ таанадай захил хэхэдэ туhа болгон, захилай энэ карточка барлан гаргабабди. Энээн дээрэ гүйсэд дүүрэн бэшээд, тэгшээр хайшалаад, «Союзпечатьда» тушаахадатнай бэлэн байха аабза гэжэ hананабди.

Захил хэхээ шамдагты!

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

ХАНИ ЁhОНОЙ УУЛЗАЛГА БОЛОБО

hүүлэй үедэ нигүүлэсхы сэдьхэлэй уряагаар элдэбын олон хэмжээ ябуулгануудай нютаг нютагуудта хэгдэдэг болоhон тухай газетэ, телевизор болон радиогоор яhала мэдээсэдэг болонхой.

Ленинэй нэрэмжэтэ бүхэсоюзна совет үхибүүдэй жасын түрүүлэгшэ, уран зохёолшо А. Лиханов нигүүлэсхы сэдьхэлэй талаар горитой хүдэлмэри ябуулна. Нэрлэгдэгшэ жасын дэргэдэ, урдань бага наhандаа фашис концлагерьнуудта хүсөөр хаагдаhан үхибүүдэй совет hаяхан бии болгогдоо hэн. Энэ совет болбол эдэ хүнүүдэй нэрэ хүндыень хамгаалха, социально-ажабайдалыень hайжаруулха хэрэгтэ онсо hуури эзэлхэ болоно. Эдэнэй жэшээгээр Ленинэй нэрэмжэтэ совет үхибүүдэй жасын республиканска таhагай дэргэдэ мүн лэ иимэ совет эмхидхэгдэhэн байна.

Мүнөө дээрэ манай республика дотор бага балшар наhандаа фашистнуудай концлагерьта hууhан, «үхэлэй фабрикын амта» үзэhэн 3 хүн олдоод байна. Нэрлэбэл, ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн А. Д. Гришин, Буряадай АССР-эй габьяата экономист А. А. Власов, Сэлэнгын районой Тохой hууринай больницын хүдэлмэрилэгшэ А. И. Лавровская гэгшэд болоно.

hаяхан тэдэнэртэй уулзалга үнгэргэгдэhэн байна. Энэ уулзалгада В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ совет үхибүүдэй жасын республиканска таhагай түрүүлэгшын орлогшо Л. Я. Похосоева, республикын Социальна талаар хангалгын министр В. А. Агалова гэгшэд хабаадалсажа, хани халуун хөөрэлдөө хэhэн байха юм.

Бага балшар наhандаа фашистнуудай шорон түрмэдэ хүсөөр хаагдаhан хүнүүд республика дотор үшөөшье бии байжа болохо. Тэдэнэр газетын редакцида, үгышье hаа, шэнээр бии болгогдоhон тус соведтэ хандаха бэзэ.

Манай ороной правительствын «Бага наhандаа фашис концлагерьта хүсөөр хаагдаhан үхибүүдтэ нэмэлтэ хүнгэлэлтэнүүд» гэhэн тогтоол шэнээр баталан абаhаниинь hайшаалтай.

Хүнэй эгээл жаргалтай хаhа—бага наhан гэгдэдэг гээшэ ааб даа. Ямаршье зэмэгүй аад, хүнэй хэлэшэгүй ехэ зоболон, ядарал, доромжололго үзэhэн эдэ хүнүүдтэ манай нигүүлэсхы сэдьхэлэй ольhон нэн түрүүн дуталдадаг байгаа бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уулзалгын үедэ. (Зүүн гарhаа) А. А. Власов, А. И. Лавровская, А. Д. Гришин.

Д. АЛТАЕВАЙ фототекст.

НАМАРАЙ ЗАНШАЛТА hАЙНДЭР

Калиновкын дунда hургуулиин үхибүүд жэл бүхэндэ сэсэгүүдэй hайндэр үнгэргэдэг hайн hайхан заншалтай болонхой. Эндэ hургуулиин үхибүүд нэгэдэхи класchaа эхилээд, арбан нэгэдэхи класс хүрэтэр бултадаа эдэбхитэйгээр хабаададаг байна. Нютагай hургуулиин биологиин багша Полина Яковлевна Иванова, сэсэгүүдэй hайндэр үнгэргэлгэдэ ехэ дуратайгаар үхибүүдтэ хамhалсадаг, эмхидхэлсэдэг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Энэ hайндэрэй программын ёhоор, үхибүүд ганса гансаараа гү, али нэгэ хэдэн хүн суглараад, сэсэгүүдэй композици хэжэ, тэрэнээ хамгаалдаг юм. Хамгаалхадаа тэдэнэр сэсэгүүдэйнгээ композицида таараха костюмуудые бэлдэдэг, гадна шүлэг, дуу, хатар зохёодог гэжэ онсолмоор.

Үхибүүд энэ hайндэртэ хэбэрhээ эхилжэ бэлдэдэг гэхэдэ, алдуу болохогүй байна.

Мүнөө жэлэй hайндэрые 8-дахи классай hурагша Наташа Казанцева шадамар бэрхээр хүтэлбэрилхэhээ гадна өөрөө «Индира Гандиин hайхан бодолнууд» гэhэн композици уран гоёор бүтээжэ, олоной магтаалда хүртэhэн байха юм. Мүн тиихэдэ «Калиновкын үглөө», «Хани барисаан», «Миниин залуу наhан» гэhэн сэсэгүүдэй композицинууд олондо hайшаагдаа. Тиихэдэ Н. Хван, Н. Казанцева, С. Ефимова, В. Федорова, Т. Рыжакова гэгшэд гоё hайхан композици бэлдэжэ, шадамар бэрхээр хамгаалхадаа, түрүүшын hууринуудта гараhан байна.

В. ШИРДАРМАЕВ.

Мухар-Шэбэрэй район.

ҮБЭР-МОНГОЛОЙ АЙЛШАД

hүүлэй жэлнүүдтэ манай гүрэн Хитадай Арадай Республикатай харилсаа холбоогоо улам үргэдхэнэ. Жэшээлхэдэ, hаяхан Үбэр-Монголой автономито районой түрүүлэгшэ Бу Хэн түрүүтэй хүршэ ороной правительственна делегаци манай округоор албанай хэрэгээр ябаа. Үбэр-Монголой автономито районой правительствын уласхоорондын хэрэгүүдээр канцеляриин начальник Бай Юн, гадаадын экономическа харилсаануудай болон худалдаа наймаанай управлениин начальнигай орлогшо Го Мин Лун гэгшэд энэ делегациин бүридэлдэ ерэлсээ hэн.

Округоймнай түлөөлэгшэд хүршэ оронhоо ерэhэн хүндэтэ айлшадаа өөhэдынгөө хойто талын хилэ дээрэ алда хадаг, сагаан эдеэ дэлгэн угтаба. Удаадань Үбэр-Монголой автономито районой правительственна делегацитай уулзалга окружной Соведэй байшан соо болобо. Окружной Соведэй түрүүлэгшэ Г. Ц. Цэдашиев айлшадтаа округойнгоо экономикын, соёл гэгээрэлэй, эрдэм hуралсалай, медицинын талаар хүгжэлтэ тухай тобшоор хөөрэбэ. Округоймнай али бүхы талаhаа хүгжэхэ хэрэгтэ Хитадай Арадай Республикын Үбэр-Монголой автономито районтой hүүлэй үедэ байгуулhан харилсаа холбоомнай эгээл hайн талаhаа нүлөөлнэ. Манай областиин, округой сүлөөтэ экономическа зонодо ороод байхада, нүхэр Бу Хэнэй Агадамнай ерэhэн ушар энэ харилсаа холбоое бүри үргэдхэхэ байха гээд hанана гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Харюудань Үбэр-Монголой автономито районой түрүүлэгшэ нүхэр Бу Хэн үгэ хэлэхэдээ, округойнгоо дэбисхэр дээрэ иимэ хүндэтэйгөөр угтаhандань, сугларaад байhан нүхэдтэ хүтэлбэрилжэ ябаhан делегациингаа зүгhөө халуун баярые хүргэбэ.

hүүлээрнь айлшад профессор Цыбиковэй нэрэмжэтэ хизаар ороной музейн экспонадуудтай танилсаhан байна. Үдын хойно тэдэ дахяад окрсоведэй президиумэй байшанда ерэжэ, хойшодоо хоёр талынгаа экономическа, соёл гэгээрэлэй харилсаануудые яажа үргэдхэхэ тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэбэ. Эсэстэнь округой түлөөлэгшэд уулзалгын баяр болгон Хитад ороной айлшадта дурасхаалай бэлэгүүдые барюулаа. Хүршэ республикын делегаци Агын округоор ябахадаа, Агын багшанарай училищиин ажалтай танилсаhан, Агын дасанда хүрэhэн байна. Согто-Хангил нютагта совет-хитад хани барисаанай үдэшэ үнгэргэгдөө юм. Эсэстэнь округой уран бэлигтэнэй хүсөөр айлшадта hонирхолтой концерт харуулагдаа.

Окружной Соведэй түрүүлэгшэ Г. Ц. Цэдашиев, тэрэнэй орлогшо З. Х. Намдаков, окргүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшонор Ж. С. Жигжитжапов, Б. М. Дашин, партиин Агын окружкомой хоёрдохи секретарь Ц. Ц. Санданов, РСФСР-эй арадай депутат, Агын районно Соведэй түрүүлэгшэ Б. А. Пахтанов, Агын райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. Ц. Дугаров болон бусад чүхэд Үбэр-Монголой делегацитай үнгэргэгдэhэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ байлсаа.

Б. ГАРМАЖАПОВ.

hЭРГЭЭН ХҮГЖӨӨГДЭНЭ

Бага hуурин, тосхонуудые hэргээн хүгжөөхэ талаар Яруунын район дотор горитой хүдэлмэри хэгдэдэг болонхой.

Үхэр-Нуур гэжэ нэрэтэй багахан hуурин хосорон hалажа байhан юм. Олонхи хүн зониинь совхозой түб болон бэшэшье hууринуудаар тараhан, зөөhэн байна.

Малшад болон механизаторнуудай энэ hуурин тусхай программаар hэргээгдэжэ эхилбэ. Нёдондо эндэ шэнэ магазин нээгдээ. Харин мүнөө жэлдэ Нарhатын совхоз энэ hууринда хүүгэдэй ясли барижа үгэбэ. Мүн үхибүүдтэй хүдэлхэ хүдэлмэришэдшье олдонхой. Яслиие даагшаар А. Н. Емельянова томилогдобо. Досоодохи мебель болон бэшэшье хэрэгсэлнүүдынь мүн лэ совхоз абажа үгэhэн юм.

Нарhатын совхозой директор Ц. Э. Доржиев ерэхэ жэлдэ үхибүүдэй наадаха талмай ба бэшэшье барилгануудые хэхэбди гэжэ эндэхи зониие найдуулhан байна.

Райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ч. Цыренжапов hууриниие hэргээн хүгжөөлгэдэ ехээр анхарна. Тиимэшье байнгүй яахаб, энэ хүмнай эндэхи округhоо райсоведэй арадай депутат ха юм.

Ясли нээлгын баяр ёhололдо райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ч. Цыренжапов, совхозой директор Ц. Э. Доржиев, ажахын партийна организациин секретарь Б. Д. Чимитов, районогой инспекторнүүд Л. В. Машанова, В. Б. Буянтуева болон бусад байлсаба.

Е. ДАРИЕВА.

МҮНГЭ ДАМЖУУЛБА

Оршолонто юртэмсэ дээрэ эб найрамдалай мандахын тула дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүн зон үнэнхэ зүрхэнhөө оролдодог.

Улаан-Үдын санитарна гэгээрэлэй байшангай врач Галина Михайловна Бартанова Эб найрамдалай совет жасада, өөрынгөө hайн hайхан дураар 100 түхэриг мүнгэ hаяхан дамжуулба.

Энэ hайн hайхан хэрэгтэ зүрхэ сэдьхэлэйнгээ уряагаар туhалха гэжэ оролдоhониинь hайшаалтай байна.

Т. ЖИГМИТОВ,
Эб найрамдалай совет жасын республиканска правлениин гэшүүн.

Ф СП-1

Министерство связи СССР
„Союзпечать"

АБОНЕМЕНТ НА ГАЗЕТУ 50901
(индекс издания)

„Буряад үнэн" | Количество комплектов:

на 19 91 год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда (почтовый индекс) (адрес)

Кому (фамилия, инициалы)

ДОСТАВОЧНАЯ КАРТОЧКА

ПВ | МЕСТО | ЛИТЕР

НА ГАЗЕТУ 50901

„Буряад үнэн"

Стоимость | подписки ___ руб. ___ коп. | переадресовки ___ руб. ___ коп. | Количество комплектов:

на 19 91 год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда (почтовый индекс) (адрес)

Кому (фамилия, инициалы)

ТЕЛЕВИДЕНИ

СЕНТЯБРИИН 24-hөө 30 ХҮРЭТЭР

ПОНЕДЕЛЬНИК, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—120 минута». 9.35—«Долой огуречного короля»— теле-зүжэг. 10.55 — Футболой шэнжэлэл. 11.25 — Баримтата фильмын премьерэ. 12.25—«Ан амитадай аймагта». 13.30— Время. 14.10—«У себя дома» — баримтата фильм. (14.40 хүрэтэр). 16.15—Фильм-концерт. 16.45 — Баримтата фильм. 17.35— Пибодиин консерваториин симфоническа оркестрэй концерт (США). 18.25 — Хүүгэдэй час. (Немец хэлэнэй хэшээлтэй). 19.30— Время. 20.00— А. Левшин дуулана. 20.10—«Экономико болон бидэнэр». 20.55—«Газар — манай бултанай гэр»— телефотоконкурс. 21.00—«Рабыня Изаура» —олон серитэй телевизионно уран hайханай фильм. 11-дэхи сери. 22.00— Время. 22.30 — Коллаж. 22.35— Футболой шэнжэлэл. 23.05—«Хун шубуунай дуун» — телевизионно фильм-спектаклиин премьерэ. 00.30—«Совет болон Англиин ниитын ажал ябуулагшадай теле-хөөрэлдөөн. 01.00— Шэнэ hонин (01.25 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15— Баримтата фильм. 9.35, 10.35— Литература, 9-дэхи класс. 10.05—Итальян хэлэн. 11.05—«Эжы, аба болон би». 11.35, 12.40 — Астрономи. 11-дэхи класс. 12.05— А. С. Пушкинай шүлэгүүд. 13.10— «Неблагодарность» — телевизионно уран hайханай фильм. (Польшо). 14.00— Оперно увертюранууд. 14.50—«Под куполом цирка»— уран hайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. («Экран» 1989). УЛААН-ҮДЭ. 17.05— Дамжуулгын программа. 17.00—Киноочерк. 17.30—«Ая-Ганга» (буряад хэлэн дээрэ). (Сентябриин 1… талга). 18.00—Байгал. «Хөөрэлдөөн». КПСС-… кратическа платформо… талагшадтай уулзалга. А. Галич. «Когда я вер… «Третье направление… Москвагай хүгжэмэй … студиин зүжэг. 20.55—… хол. МОСКВА. 21.00—… лан нойрсогты, баг… 21.15 — «Неблагодарнос… телевизионно уран h… фильм. (Польшо). 22.05… мучая дюжина»— фил… церт. 22.40— С. Танеев… Рахманиновай зохё… 23.25—«Агшан зуура … 23.55— Теннис. Девися… СССР-эй ба Испаниин … лэгдамал командануу… —Футбол. СССР-эй чем… «Динамо» (Киев)—«Ч… рец» (02.55 хүрэтэр).

ВТОРНИК, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—«Хун шубуунай дуун»— фильм-зүжэг. 11.00—«Это было... Было...» 11.20— Александр Арутюнян. Композиторай портрет. 12.20—Хүүгэдэй час. Немец хэлэнэй хэшээлтэй. 13.20 — Коллаж. 13.30— Время. 14.10— «Судьба халимат» — баримтата фильм. (14.30 хүрэтэр). 16.25 — Уран зурааша С. Эрьзя тухай баримтата фильм. 16.45— Молдовын фольклорно хүгжэмэй концерт. 17.20—«Таллиннский зоопарк»— баримтата фильм. 17.50—«Амар сайн, хүгжэм!» 18.30— Мультфильм. 18.40 — Эрдэмэй мэдээсэл. 19.30—Время. 20.00—Онсо шухала хөөрэлдөөн. 20.10—«Вопросы истории» журналай хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзалга. 20.55—«Рабыня Изаура»— 12-дохи сери. 22.00— Время. 22.30 —«Слово» — литературно-уран hайханай программа. 00.30 — Дуушан ба гүйсэдхэгшэ Алексей Колосовой зохёохы ажал тухай. 00.55—Шэнэ hонин (01.20 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15, 10.25—Баримтата фильм. 9.35, 10.45— Хүгжэм. 4-дэхи класс. 9.55, 11.05 —Француз хэлэн. 11.35, 12.35 — Географи. 7-дохи класс. 12.05—«Ород хэлэн». 13.05 — «Профессия — следователь»— 4 серитэй уран hайханай телевизионно фильм. 1-дэхи сери. 14.10— Ритмическэ гимнастика. 14.40—«Булагууд». 15.10— «Линия жизни»—1-дэхи сери. (Мосфильм 1981). УЛААН-ҮДЭ. 16.15— Павел Филонов тухай баримтата фильм. 17.45—«Зүүн Сибирь»— киножурнал. 17.55— Байгал. 18.10—«Байгалай үмэнэхи газар дээрэ». 18.00—Байгал. 19.10—«Эхэ нютаг». 19.40 —Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Б. Сагановтай интервью. 20.05 — Соносхол. МОСКВА. 20.10 — Парламентаринууд Ос… да. 21.00—«Амгалан нойр… багашуул!» 21.15 — … 21.20— Воронежой нэг… авиаотряд тухай. 21.50… тикаль», «Ритмы горяч… ши» — баримтата ф… премьерэ. Азербай… ССР-эй габьяата артис… нист ба композитор … Мустафазаде тухай. 2… СССР-эй Верховно С… сесси дээрэ. 23.40—РС… Верховно Соведэй … дневник. 00.40—«Профе… следователь»—4 серитэй… визионно уран hайханай… 1-дэхи сери. («Экран… 01.45— Бальна хатарай… хоорондын конкурс.

СРЕДА, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—Мультфильм. 9.45—«Амар сайн, хүгжэм!» 10.25—«Слово» — литературно-уран hайханай дамжуулга. 12.25— «Аншалагшадай клуб». 13.30—Время. 14.10—«Би танда дуулахам». 16.45——Р. Шуманай фортепианна зохёолнууд. 17.25—Хальмагай АССР-эй Гүрэнэй «Тюльпан» гэжэ дуу, хатарай ансамблиин концерт. 18.30— Хүүгэдэй час. (Англи хэлэнэй хэшээлтэй). 19.30—Время. 20.00—«Хүн ба хуули». 20.55 — «Рабыня Изаура»—13-дахи сери. 22.00— Время. 22.30—«Пресс-клуб» — дамжуулга. Забhартань. 23.30 Коллаж. 00.35— Шэнэ hонин. (01.00 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35— Информатикын болон тоолон тодорхойлолгын эхин үндэhэн. 11-дэхи класс. 10.05, 11.05—Немец хэлэн. 11.35, 12.35—Литература. 7-дохи класс. 12.05—«Профессия — следователь» — 2-дохи сери. 14.10—СССР-эй Гостелерадиогой ородой арадай инструментнүүдэй академическэ оркестрэй концерт. 15.10—«Линия жизни» — 2-дохи сери. УЛААН-ҮДЭ. 16.15— Хүгжэмтэ телефильм. 17.50— Киноочерк. 18.10—«Микрофон тод… 19.10—Байгал. 19.25—… шара, ногоон». 19.55—… университет нээхэ тухай… —Соносхол. МОСКВА… «Амгалан нойрсогты, шуул!» 21.15—«50х50»— шоу. 22.45—СССР-эй В… Соведэй сесси дээрэ… РСФСР-эй Верховно С… сессиин дневник. 00.45… фессия — следователь… дохи сери. 01.50—Л. … рев дуулана. (03.00 хүр…

ЧЕТВЕРГ, 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—Мультфильм. 9.55 — И. Стравинскиин хүгжэм дээрэ «Поцелуй феи» гэжэ фильм-балет. 10.40—«Хүн ба хуули». 11.35—Буряадай АССР-эй Гүрэнэй дуу хатарай «Байгал» ансамблиин концерт. 12.20 — Хүүгэдэй час. (Англи хэлэнэй хэшээлтэй). 13.20 — Коллаж. 13.30—Время. 14.10—П. Бомарше. «Безумный день или женитьба Фигаро». Москвагай сатирын академическэ театрай фильм-зүжэг. 17.00— СССР-эй арадай артистка Л. Исакадзиин хүтэлбэри доро Грузиин ССР-эй Гүрэнэй камерна оркестрэй концерт. 17.35— Хүүгэдтэ фильм. «Шок и Шер». 18.40— «Приз зрительских симпатий» —кинофестиваль. 19.30— Время. 20.00—«16-тай ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда». 20.45— Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 20.50—«Рабыня Изаура» —14-дэхи сери. 22.00—Время. 22.30 — «Браво, Паворотти». 23.30—Кинопанорама. 01.00 — Шэнэ hонин. (01.25).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15, 10.25—И. С. Тургенев. Эрдэм-дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.45—Природоведени. 5-дахи класс. 9.55, 11.05—Испан хэлэн. 11.35, 12.35 —Физикэ. 8-дахи класс. 12.05 «Библиофика». 2-дохи дамжуулга. 13 05—«Профессия — следователь» — уран hайханай фильм. 3-дахи сери. 14.15 — «Весы Фемиды» — баримтата фильмын премьерэ. 14.40 — Ритмическэ гимнастика. 15.10 —«Линия жизни»— 3-дахи сери. 16.15 — Фильм-концерт. УЛААН-ҮДЭ. 17.00— Баримтата фильмүүд. 18.00 — Байгал. 18.15—«Хамар Дабаан»— телевизионно аяншалагшадай… 19.15— Байгал. 19.25—… га»— (буряадаар). 19.55—… ректорнүүдэй совет». … Соносхолнууд. МОСКВА… — «Амгалан нойрсогты… шуул!». 21.15—А. Б… ба «Карнавал» гэжэ … концерт. 22.30—СССР-эй… ховно Соведэй сесс… 23.00—РСФСР-эй Верхов… ведэй сессиин дневник… — «Профессия — следо… —уран hайханай филь… хи сери. 01.15 — Хок… СССР-эй чемпионат. … «Динамо» (Москва). 2-… дахи шатанууд. (02.45 …

ПЯТНИЦА, 28

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—Мультфильм. 9.40— Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг. 10.10—«16-тай ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда». 10.55— Кинопанорама. 12.25— «Браво, Паворитти». 13.30 — Время. (14.10 хүрэтэр). 16.35—Хүүгэдэй телепрограммануудай бүхэсоюзна Нэгэдэхи фестивалиин дүнгүүд тухай. 17.35 — «Маньчжурия» — телеочерк. 18.30—А. Днишевэй концерт. 19.30—Время. 20.00—«Если вам за...» 20.45—«Рабыня Изаура» —15-дахи сери. 22.00—Время. 22.30—Коллаж. 22.35—МВД-гэй мэдээсэлнүүд. 22.45—«Это было... было...» 23.15—«Взгляд» программын хабсаргалта. 00.15 —Шэнэ hонин .00.30— Хари гүрэнэй эстрадын артистнуудай концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Росси—минии ами наhан». 9.35, 10.35— Түүхэ. 5-дахи класс. 10.05, 11.05—Англи хэлэн. 11.35, 12.45 —Литература. 13.10—«Профессия — следователь» — уран hайханай фильм. 4-дэхи сери. 15.00—Туркменидэ ород хэлэ үзэлгэ тухай баримтата фильм. 15.20—«Вылет задерживается» —уран hайханай фильм. УЛААН-ҮДЭ. 16.35—«Александр Ведерников. Тихая моя Родина» — баримтата фильм. 17.25—«Микрофон тодхоотой» гэжэ дамжуулгада хүгжэмтэ хабсаргалта. 18.50—Буряад хэлэнэй хэшээл. 19.15—«Соведууд ба ажабайдал». Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй түхэрээн стол. 19.55—«Буряадай панорама». МОСКВ… —«Амгалан нойрсогты, шуул!» 21.20—Бултанай дэг спорт. 21.35—Ба… фильм. 21.45—Коллаж. … Скрипкын хүгжэмэй … 22 30—СССР-эй Верхов… ведэй сесси дээрэ, … РСФСР-эй Верховно С… сессиин дневник. 24.00—… фессия—следователь» … hайханай фильм. 4-дэх… 01.50 — Футболоор С… чемпионат. «Спартак»… рат» (03.50 хүрэтэр).

СУББОТО, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—«Эжы, аба ба би». 10.00—Мультфильм. 10.30— «Партнер»—коммерческэ мэдээнүүд. 11.00—«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.00— Машина бүтээгшэдэй үдэртэ зорюулагдаhан баримтата фильм. 12.40—«Бурда моден» дурадхана... 13.10—Останкиный концертнэ студида философиин эрдэмэй доктор Д. А. Волкогоновтой уулзалга. 14.50 —Гэр бүлын экран. Кинопрограмма. 16.00—Үбэлэй сагта оролго. 16.10—«Политическэ хөөрэлдөөнүүд». 17.25—В. А. Моцарт. Концерт. 17.50—«Сибирь»—киножурнал. 18.00— Великобританиин телевидениин программа. 19.00—Уласхоорондын панорама. 19.45—Великобританиин телевидениин программын үргэлжэлэл. 22.00— Время. 22.30—СССР-эй правительствада. 22.40—Великобританиин телевидениин программын үргэлжэлэл. 23.40—«hүниин тэн ба тэрээнhээ хойшо» дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Капризная принцесса»—мультфильм. 9.40 —Союзна республикануудай кинопублицистикэ. «Бабий яр» —баримтата фильм. 10.05— «Ород хэлэн». 10.35—РСФСР-эй городуудай телестудиин дамжуулга. 11.05—ТВ … тухай. 12.00—«Пи» гэжэ … доро. 15.15—«Если в… 16.00—«Хани барисаа… видеоканал. Забhартан… —«Амгалан нойрсогты, шуул!» 23.30—Время, зондо оршуулгатайгаар… —СССР-эй Верховно С… сесси дээрэ. 00.30—РС… Верховно Соведэй … дневник. 01.30—hүниин… «Телефон полиции-110». (02.35 хүрэтэр).

ВОСКРЕСЕНИ, 30

МАШИНА БҮТЭЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—«Бултанай эрхилдэг спорт». 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлотогой» тираж. 10.00—«Үглөөгүүр эртэ». 11.00—«Эсэгэ орондоо алба хэнэбди». 12.00 —Үглөөнэй наадан зугаагай программа. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—«Элүүр энхэ». 14.15—«Политическэ хөөрэлдөөнүүд». «Бейсбол, жирафы, русское кантри и многое другое»—2-дохи дамжуулга. 15.45—«Путешествие Гулливера»—уран hайханай фильм. 16.45—«Хүдөөгэй час». Панорама. 18.00—Мультфильм. 18.15—Бултанда зорюулагдаhан педагогико. 19.15—«Гармонь»— баримтата фильм. 19.30— «Дуун-90». 20.50—«Филипп Траум» — телевизионно hайханай фильмын пр… 22.00—Время. 22.30—… Траум»—телевизионно hайханай фильм. 2-дох… 23.35—Юрын аад, мүнх… —П. И. Чайковскиин … манснууд.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—«Бултанай эрхилдэг спорт». 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлотогой тираж». 10.00—«Үглөөгүүр эртэ». 11.00—«Эсэгэ орондоо алба хэнэбди». 12.00—Үглөөнэй наадан зугаагай программа. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—«Элүүр энхэ» 14.15— Хүгжэмтэ киоск. 14.45 —«Бейсбол, жирафы, русская кантри...» 1-дэхи дамжуулга. 15.45—Мультфильм. 16.05—«Бусалга». Ород-япон харилсаануудай түүхэ тухай. 17.05—Хүдөө ажахын час. 18.20—«Архивы времени». 6-дахи, 7-дохи серинүүд. 19.20 — «Марафон-15». 20.50—«Рабыня Изаура»—10-дахи сери. 22.00— Время. 22.40 —Юрын аад, мүнхэ. 22.55—«А» программа. 00.35—Виктор Цойн hүүлшын концерт. (01.05).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—«Зарядкада зогсогты. 9.20—Киевтэ болоhон фольклорой hайндэр. 10.30 —«Сибириин сэнхир нюдэн». Байгал тухай 2-дохи фильм. 11.25— Скрипкын хүгжэм. 12.30 —«Аяншалагшадай клуб». (Дүлии зондо оршуулгатайгаар). 13.30—«Иоахим Лис — детектив с дипломом». Хүүгэдтэ-зүжэг. 15.05—«Возвращение в Елец». Баримтата фильм. 15.30—«Советская Россия» видеоканал. 16.00—«Планета» гэhэн программа. 19.00—«Я шагаю по Москве» уран hайханай фильм. 20.45 —«Золотое шитье». Баримтата кинофильм. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15— Коллаж. 21.20— Ригын үнэн алдарта кафедральна соборой хоор дуулана. 22.00— Время. (дүлии зондо оршуулгатайгаар). 22.30— РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси. 23.30— «Где Ложкин прячет золото». Баримтата фильм. 24.00—Футбол. СССР-эй чемпионат. ЦСКА —«Торпедо». 00.50— Теннис. СССР-эй, Испаниин суглуулагдамал командануд нагдаха (02.00).

Кино, театрнуудта

Бурятский драматический театр им. Х. Намсараева
Гастроли Томского театра юного зрителя. Звездный мальчик —в 12, 15, Играем в фанты— в 19-30.

«Дружба»
Ох, уж эта Настя!—в 9-40, Сувенир для прокурора—в 11-30, 13-20, 15-10, 17, 18-50, 20-40. **Завтра.** Сувенир для прокурора—в 11-20, 16, Эскадрон гусар летучих (2 серии)—в 13, 18, Граф Монте-Кристо (2 серии)—в 21.

«Родина»
Юнга со шхуны «Колумб»—в 10, 16, Под небом голубым—в 12, 13-50 (удл.), 18-10, 20, 21-40.

«Прогресс»
Красный зал—Полнеба—в 10, 12-40, 15-10, 17-40, 20-10. Зеленый зал—Враг мой—в 9-40, Полнеба—в 11-30, 16-20, 18-30, 109-ый идет без остановки—в 14, 21.

«Октябрь»
Мультфильмы— в 9-40, Танцор Диско (2 серии)— в 11, 16, —Танцуй, танцуй (2 серии) —в 13-30, 18-30, Преступление Антуана—в 21.

«Байкал»
Как проводят каникулы Болек и Лелек—в 16-30, И придет тот день—в 18-30, 20-30.

«Аршан»
Потрясающие приключения мушкетеров—в 17, Золотой поезд (2 серии)—в 18-30, 21.

ДК «Текстильщик»
Сильные духом—в 17, 19.

ПРАВДА БУ…
Мүнөөдэрэй н…

…hонорто номерой… хуудаhанда барлагда…
«Сагай түргэн гүй… лашагүй» гэhэн гар… Доржиевай корресп… энэл хуудаhанда б…
РСФСР-эй Арад… Владимир Александ… човтой газетын кор… тын телефоноор аб… вью «Ондоогоор … hэн гаршагтайгаар … үгтэбэ.
«Коммунист ба … хэрэгүүд» гэhэн ни… доро Л. Анциферо… раалhан зэмhаа хаз… гэhэн гаршагтай ст…

Редактор Р. Б. ГАРМ…

НАШ АДРЕС: 670000, УЛАН-УДЭ ул. Каландаришвили, 23

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды —2-60-91, 2-56-23, промышленности и строительства —2-61-35, агропромышленный —2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта —2-69-58; культуры и школ —2-60-21. 2-57-63; информации —2-34-05; переводов —2-54-93; писем и селькоров —2-67-81; корректорская—2-33-61; выпускающие—2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин —91-1-44, г. Северобайкальск —35-73, п. Хоринск—55-6-90, г. Закаменск—31-61, п. Кырен—91-9-79. п. Агинское 3-40-69. Директор издательств —2-37-32, бухгалтерия— 2-33-77, вахта —2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901

Газета отпечатана республиканской типографией Госкомиздата Бурятской АССР Директор 2-40-45
Заказ № 218.